

Raportointi & hyvä hallinto

BALANSSI

1/2016

Taloudellinen
asiantuntemus
tarkastusvalio-
kunnassa ja
tilinpäätöksen
luotettavuus

23

Pääomalainan ja
kehitysmenojen
käsittely taseessa

44

TEEMANA
RAHOITUS

Lauri Rosendahl
odottaa myönteistä
listautumisvirettä

Lue ammattikirjoja missä vain, milloin vain

2 kuukautta vain 60 € (norm. alkaen 80,60 €)

Verkkokirjahylly on ainutlaatuinen tapa omistaa digitaalinen ammattikirjasto, joka on kaikkialla mukana. Verkkokirjahyllystä löydät muun muassa seuraavat aihealueet omina hyllykokonaisuuksinaan: taloushallinto, verotus, esimiestyö, työoikeus ja yritysoikeus. Hylly täydentyy jatkuvasti – löydät aina oman erikoistumisalueesi uutuudet.

Tilaa nyt haluamasi hylly käyttöösi 60 € / 2 kk.

Tilaus on määräaikainen ja sisältää yhden käyttäjän käyttöoikeuden palveluun.

Tilaa osoitteesta talentumpro.fi/#verkkokirjahylly

TEEMANA RAHOITUS

8 LAURI ROSENDAHL
Helsingin pörssi pitää pintansa

16 JUKKA RUUSKA
Listautumisesta lisää näkyvyyttä

12 EERO SUOMELA:
Listauksen hyödyt hallinnollista lisätyötä suuremmat

20 JAAKKO RÖNKKÖ:
Tarstusvaliokunta osana listayhtiön hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää

23 PONTUS TROBERG:
Tarkastusvaliokunnan laskentatoimen asiantuntemus ja tilinpäätöksen luotettavuus

26 KRISTIINA LAGERSTEDT:
Kuinka rakentaa toimiva compliance-järjestelmä?

30 REIJO KANGAS:
Kasvunäkäisille pk-yrityksille löytyy rahoitusta

32 Finnveran lainat ja takaukset pk-yrityksille

34 JUKKA PAUNONEN, EEVA TERHO, SOFIA DANIELSSON:
Joukkorahoitus – mistä on kyse?

Nasdaq Helsingin toimitusjohtaja **Lauri Rosendahl** odottaa myönteisen listautumisvireen jatkuvan. 8

TILINPÄÄTÖS

- 40 JAAKKO RÖNKKÖ, JUKKA LAMPILA:
Kirjanpitolain muutokset keventävät pienyritysten hallinnollista taakkaa
- 44 RAIMO IMMONEN, SEPPO VILLA:
Pääomalainan ja kehitysmenojen käsittely taseessa

CORPORATE GOVERNANCE

- 50 ILONA HALLA: G20-maiden ja OECD:n uudistetut hyvän hallinnon periaatteet

AJANKOHTAISTA

- 5 Tilintarkastajayhdistykset valmistelevat yhdistymistä

- 38 Tilintarkastajien tutkintovalmennus päivitettiin tutkintouudistusten vaatimusten mukaisesti

VAKIOPALSTAT

- 7 PÄÄKIRJOITUS: Ammattilaisten asialla ja arjessa jo 60 vuotta
- 29 VEROTUKSEN VIISARIT – TERO HONKAVAARA: Toteutusta vaille valmiit verotavoitteet
- 48 PYKÄLÄPILOTTI
- 54 PÄIVITYKSEN PAIKKA: Online-tilinpäätösmallit ST-Akatemian palveluportaalin ytimessä

KIRJANPITOLAKI

– NORMEISTA KÄYTÄNTÖÖN

Uutuuskirja ilmestyy 3/2016 – tilaa ennakoon!

Kirjanpitolaki uudistui vuoden 2016 alussa. Uudessa kirjassa pureudutaan uudistuneen kirjanpitolain mukanaan tuomiin muutoksiin hyvin käytännönläheisesti. Artikkelinomaisesti kirjoitetusta kirjasta löytyy vastauksia mm. siihen, miten uudistunut kirjanpitolaki vaikuttaa

- liiketapahtumien kirjaamiseen ja kirjanpitoaineistoon
- arvostus- ja jaksotussäännöksiin, kuten hankintamenon määritelmään, rahoitusleasingin sääntelyyn, kehitysmenoihin ja pakollisiin varauksiin sekä rahoitusvälineiden ja sijoituskiinteistöjen käypään arvoon arvostamiseen
- pienten ja mikroyritysten velvoitteisiin
- konsernitilinpäätökseen
- pääomalainaan.

Kirja 71 € + alv.

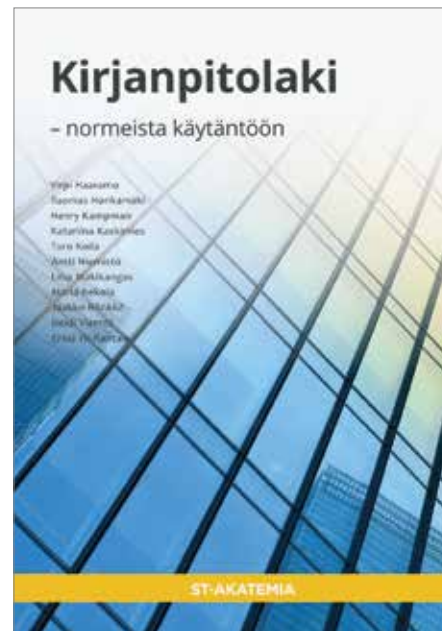
Teos sisältyy myös mm. seuraaviin online-kirjahyllyihin:
Tiltoimisto | Taloushallinto | Oma- ja ulko- ja 5

TUTUSTU JA TILAA: STAKATEMIA.FI/JULKAISUT

KÄYTTÄJÄYSTÄVÄLLINEN ONLINE-PALVELUMME HELPOTTAA TYÖTÄSI!

- Päivittyvä tietosisältö kattavin hakuominaisuuksin
- Muistiinpano-, kopiointi- ja tulostusmahdollisuudet
- Lisämateriaaleina mm. käyttövalmiit laskelmapohjat tilinpäätöksen tueksi
- Lisäpalveluna mm. ajankohtaista tietoa ja asiantuntija-artikkeleita
- Henkilökohtainen käyttäjätuki apunasi joka arkipäivä

Tutustu online-kirjahyllyihin www.suomentilintarkastajat.fi/julkaisut
Tilaa koekäyttötunnukset www.stakatemialine.fi

ST-AKATEMIAN TUTKINTOVALMENNUS 2016

HT-valmennusohjelma ja lisämoduulit
KHT- ja JHT-tutkintoihin

Uusi tilintarkastuslaki, sen tuomat muutokset tilintarkastajatutkintoihin ja ministeriön asetus tilintarkastajan hyväksymisedellytyksistä tulivat voimaan 1.1.2016.

Näiden muutosten mukaiset vaatimukset uudistuneeseen tilintarkastajatutkintorakenteeseen on otettu huomioon tutkintovalmennuksessa 2016.

Valmennuksessa on HT-valmennusohjelma sekä lisämoduulit KHT- ja JHT-lisätutkintoihin menijöille. Valmennuskokonaisuudesta voi valita ne moduulit, joihin haluaa osallistua.

Tutkintovalmennus alkaa toukokuussa 2016 ja viimeiset moduulit järjestetään elokuussa 2016.

TUTUSTU MODUULEIHIN VERKKOSIVUILLAMME
WWW.STAKATEMIA.FI/KOULUTUS

LISÄTIEDOT:

Carita Mäkinen, jäsenpalvelupäällikkö,
GSM 050 511 1132

Riikka Hämäläinen, asiakaspalvelukoordinaattori,
puh. 09 7552 2016

Tilintarkastaja- yhdistykset valmistelevat yhdistymistä

Viime syksynä käynnistyneet keskustelut Suomen Tilintarkastajat ry:n ja Julkishallinnon ja -talous-tilintarkastajat ry:n toimintojen yhdistämisestä ovat jatkuneet tiiviisti ja yhdistykset ovat perustaneet yhteisen projektiorganisaation yhdistymishankkeen eteenpäinviemiseksi. Toiminnanjohtaja **Sanna Alakare** Suomen Tilintarkastajat ry:stä on nimetty hankkeen projektinjohtajaksi.

– Tilintarkastusalan integroituminen on keskeistä kehitettäessä tilintarkastaja-ammattikunnan osaamista vastaamaan entistä paremmin tulevaisuuden haasteisiin. Yhdistymisellä vahvistetaan ammattikunnan yhtenäisyyttä niin edunvalvonnassa kuin ammattitaidon ylläpitoon liittyvissä kysymyksissäkin, sanovat JHTT-yhdistyksen puheenjohtaja **Virpi Ala-aho** ja Suomen tilintarkastajien puheenjohtaja **Eija Niemi-Nikkola**.

Hankkeen valmistelu teettää runsaasti työtä molemmissa yhdistyksissä kevään aikana. Selvitystyössä keskitytään mm. siihen, miten jäsenpalveluja tulisi kehittää ja täydentää, jotta ne vastaisivat myös julkissektorin tarkastuksen tarpeita.

– Tavoitteena on, että yhdistyminen on toukokuussa pidettävän JHTT-yhdistyksen vuosikokouksen asialistalla. Tätä ennen yhdistyksen jäsenille järjestetään keskustelutilaisuus, johon vuosikokouksen tapaan toivotaan aktiivista osanottoa Virpi Ala-aho kertoo.

Järjestöfuusio ja uudistetut toimintamuodot ovat niin ikään kesäkuussa järjestettävän Suomen Tilintarkastajat ry:n vuosikokouksen asialistalla. Eija Niemi-Nikkola ja Virpi Ala-aho kannustavat jäseniä olemaan aktiivisesti yhteydessä esimerkiksi projektiryhmissä oleviin yhdistysten edustajiin, jotta kentän ääni yhdistymisen valmistelussa kuuluisi mahdollisimman hyvin.

UUSIN Tieto Verotuksesta 2016

PÄÄKIRJOITUS

Ammattilaisten asialla ja arjessa jo 60 vuotta

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 60 vuotta siitä, kun Tilintarkastajayhdistys HTM ry julkaisi ensimmäisen HTM-tiedonantoja – GRM-notiser -jäsenlehden, jota voidaan pitää nykymuotoisen Balanssi-lehden, joka vuoteen 2012 saakka ilmestyi Tilintarkastus-Revision -nimisenä, edeltäjänä. Vuonna 1956 ilmestyneessä näytenumerossa lehden tehtäväksi asetettiin toimiminen kehityksen tietolähteenä ja säännölliseen julkaisurytmiin seuraavana vuonna siirtyneestä lehdestä toivottiin myös ammattiasioiden keskustelun käynnistäjää.

Hyväksyttyjen tilintarkastajien ja sisäisten tarkastajien yhteinen ammattilehti julkaisusta muotoutui 1970-luvun alussa KHT-yhdistys – Föreningen CGR ry:n ja Sisäiset tarkastajat ry:n tullessa julkaisutoimintaan mukaan. Uusien yhteistyökumppaneiden ja artikkelitarjonnan monipuolistumisen myötä julkaisu sai uuden ajankumukan nimen – Tilintarkastus-Revision – laskentatoimi-redovisning. Laskentatoimeen erikoistuneelle lehdelle oli laajemminkin kysyntää ja lukijalevikin kasvessa perustettiin vuonna 1988 julkaisutoiminnasta huolehtimaan kustannusyhtiö Tase/Balans -lehden Kustannus Oy, nykyiseltä nimeltään Kustannus Oy Tase-Balans.

Mille tahansa ammattilehdelle 60 vuoden ikä on huomionarvoinen merkkipäivä, jonka saavuttamiseksi kustantajan on täytynyt kuunnella lukijakunnan toiveita ja tarpeita herkillä korvilla. Kustannusyhtiön 2000-luvulla toteuttamissa lukijatutkimuksissa lehti on toistuvasti arvostettu oman ammatin kannalta tärkeäksi tietolähteeksi, jonka lukemiseen käytetään runsaasti aikaa. Lehden roolista tarkastajakunnan ja laskentatoimen ammattilaisten keskeisenä tietolähteenä kertoo myös se, että lehden vanhoja numeroita arkistoidaan myöhempää käyttöä varten.

Kustannustoiminnan juhlavuotta vietetään keskellä media-alan murrosta median käytön digitalisoiduttua ja lukukokemuksen siirtyessä enenevässä määrin erilaisiin päätelaitteisiin. Luontevaa onkin, että myös Balanssi on nyt saatavilla maksullisena palveluna verkossa osoitteessa www.balanssionline.fi, jonka rinnalla kuitenkin vielä tänä vuonna julkaistaan myös painettuna ilmestynyttä lehteä.

Online-palvelu mahdollistaa ammatillisesti kiinnostavien sisältöjen välittämisen lukijoille painettua lehteä laajemmin ja reaaliaikaisemmin. Tehokkaiden hakutoimintojen ansiosta etsitty sisältö on saatavilla entistä nopeammin ja tilaa vievä lehden arkistointi jää nyt pois palvelun toimiessa myös digitaalisena arkistona vuodesta 2003 alkaen ilmestyneille PDF-muotoisille lehdille.

Ensi vuonna julkaisutoiminta jatkuu yksinomaan Balanssi Online -palvelussa. Palaute ja kehitysehdotukset ovatkin tervetulleita, jotta jatkossakin pysymme tarkastajakunnan ja laskentatoimen osaajien arjessa luotettava tietolähteenä.

TARJA SVIILI

päätoimittaja
tarja.sviili@balanssilehti.fi

BALANSSI

Julkaisija
Kustannus Oy Tase-Balans
Toimitusjohtaja Jukka Silvo

Kustannus Oy Tase-Balans julkaisee Balanssi-lehteä yhteistyössä Suomen Tilintarkastajat ry:n ja Sisäiset tarkastajat ry:n kanssa.

Toimitus
Päätoimittaja Tarja Sviili
(09) 694 4064
tarja.sviili@balanssilehti.fi
Fredrikinkatu 61 A, 4. krs.
00100 Helsinki

Toimitusneuvosto
Eero Suomela, puheenjohtaja
Ari Engblom
Jani Heikkala
Markku Järvenoja
Lasse Niemi
Jukka Prepula
Tarja Sviili

Ulkoasu ja taitto
Petteri Kivekäs, Edita Publishing Oy

Ilmestymistiheys
Lehti ilmestyy v. 2016 viisi kertaa.
Vuosikerta 125,00 € (sis. alv 10 %)
sisältää veloituksetta luku oikeuden
vuonna 2016 Balanssi Online -palveluun.
Irttonumero 30,00 € (sis. alv 24 %).

Tilaukset
toimitus@balanssilehti.fi
www.balanssilehti.fi
Puh. (09) 694 4064
Fax (09) 694 9215

Ilmoitusmyynti
ilmoitukset@balanssilehti.fi

Painopaikka
Painotalo Plus Digital Oy

Kirjoituksissa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajien omia eivätkä edusta välttämättä yhteistyöjärjestöjen virallista kantaa.

ISSN 2323-4695

Kansikuva
Olli Häkämies

Verotus 1/2016

Suomen verolainsäädännön ja verotuskäytännön tuntemusta edistävä aikakausjulkaisu

Verolainsäädännön ja verotuskäytännön tuntemusta edistävä aikakausjulkaisu

Vuosikertaan kuuluu viisi numeroa

Tilaushinta vuodeksi 2016 on 107 euroa

Julkaisijat:
Verovirkallijain Liitto r.y.
Suomen Veromiehet r.y.
Suomen Verotarkastajat SVT r.y.
Etelä-Suomen Veroammattilaiset ProVero ry.

Lehteä julkaisevat verotusalan yhdistykset

Verotus-lehti

2016 Aikakausjulkaisu Verotus PL 223 00101 Helsinki
sähköp. webmaster@verotus-lehti.fi; www.verotus-lehti.fi

Tilaukortti

Tilaan *Verotus-lehden*

- ☐ kestotilauksena alkaen vuodesta 2016
☐ vuodeksi 2016

Kestotilaus jatkuu ilman uudistusta, kunnes tilaaja irtisanoo tilauksensa. Tilaus laskutetaan vuosittain helmikuussa kulloinkin voimassa olevin hinnoin. Tilaushinta vuonna 2016 on 107 euroa (sis. alv 10 %).

Tilaaajan nimi _____

Lähiosoite _____

Postinumero ja -toimipaikka _____

Aikaisempia vuosikertoja on myös saatavissa. Tilaan
☐ vsk 2015 102 € ☐ vsk 2014 97 € ☐ vsk 2013 97 €
☐ vsk 2012 89 € ☐ vsk 2011 80 € ☐ vsk 2010 75 €

Verotus maksaa postimaksun

AIKAKAUSJULKAISU VEROTUS
Tunnus 5001799
00003 Vastauslähetyt

Helsingin pörssi pitää pintansa

Epävarmasta taloustilanteesta huolimatta Helsingin pörssiin listautui viime vuonna 12 yhtiötä. Nasdaq Helsingin toimitusjohtaja Lauri Rosendahl odottaa hyvän vireen jatkuvan myös tänä vuonna.

TEKSTI / MATTI REMES KUVAT / OLLI HÄKÄMIES

– On terve piirre, että pörssiin on tullut yrityksiä hyvin monelta toimialalta, sanoo Lauri Rosendahl.

Helsingin pörssiin listautui viime vuonna eniten yrityksiä 15 vuoteen. Pörssin päälistalle tuli viisi uutta yhtiötä ja First North -markkinapaikalle seitsemän uutta yritystä.

Kansallista pörssiä tarvitaan yhä

Tunnelma oli toinen, kun pitkän uran rahoitusmarkkinoilla tehnyt **Lauri Rosendahl** siirtyi Helsingin pörssin johtoon syksyllä 2009. Investointipankki Lehman Brothersin kaatumisesta oli kulunut vuosi. Pörssissä noteerattujen osakkeiden yhteenlaskettu markkina-arvo oli romahtanut eikä pörssiin ollut tarjolla uusia tulokkaita.

– Kun silloin yritti puhua listautumisten puolesta, olo oli kuin tuulimyllyjä vastaan taistelevalla Don Quijotella, Rosendahl muistelee.

Hiljaiseloa jatkui muutama vuosi. Pörssin päälistalta poistui yhtiöitä fuusioiden kautta, mutta uusia yhtiöitä tuli tilalle lähinnä vain silloin, kun Kemiran tai Metson kaltaiset vanhat yhtiöt jakautuivat kahdeksi pörssiyhtiöksi. Pessimistit ennättivät jo ennustaa kansainväliseen Nasdaq-konserniin kuuluvan Helsingin pörssin näivettyvän.

Ennusteet 103 vuotta toimineen kansallisen markkinapaikan hiipumisesta osoittautuivat kuitenkin vääriksi. Rosendahlin mukaan jo hiljaisina vuosina oli nähtävissä, että rahoitusalan muuttuva sääntely kiristää pankkien luotonantoa yrityksille. Tämä tarkoittaa, että oman pääomanehtoiselle rahoitukselle ja pörssin kaltaisille julkisille markkinoille on edelleen sosiaalista tilausta.

– Suomi tarvitsee kansallista pääomahuoltoa, jonka keskeinen osa Helsingin pörssi on.

Rosendahl seuraa aitiopaikalta kansainvälisten osakemarkkinoiden kehitystä, sillä Helsingin pörssin lisäksi hän on myös Nasdaqin osake- ja johdannaiskaupasta Euroopassa vastaava johtaja. Nasdaqilla on Atlantin tällä puolella seitsemän pörssiä.

Hyvää hallinto takaa uskottavuuden

Listattujen yhtiöiden hyvä hallinto ja avoimuus ovat pörssin ja koko rahoitusjärjestelmän uskottavuuden kulmakiviä. Lauri Rosendahlin mielestä suomalainen järjestelmä kestää hyvin kansainvälisen vertailun.

– Järjestelmän toimivuudesta kertoo esimerkiksi se, että Suomi on välttynyt isoilta yritysskandaaleilta, joista olemme saaneet lukea maailmalta.

Rosendahlin mielestä toimiva esimerkki suomalaisten listayhtiöiden hyvästä hallinnoinnista on Arvopaperimarkkinayhdistyksen (AMY) hallinnointikoodi, jota osana itsesäänte-

lyä on kehitetty ja päivitetty jo yli kymmenen vuotta.

– Läpinäkyvä hallintomalli on hieno asia yhteiskunnassa, jossa yrityksiltä vaaditaan entistä enemmän avoimuutta ja enemmän kontrollia. Pitää tietää, mitä yritykset tekevät. Näin välttyään epämiellyttäviltä yllätyksiltä.

Rosendahl uskoo, että AMY:n syksyllä 2015 päivittämä hallinnointikoodi parantaa entisestään listayhtiöiden hallinnoinnin laatua.

– Kun tällaisia uusia suosituksia annetaan, suomalaisten yhtiöiden peruslähtökohta on, että sääntöjä myös noudatetaan. Se on suomalainen hyve.

– Suomessa tarvitaan erilaisia rahoitusmuotoja ja -kanavia, jotta pienet ja isommatkin yritykset voivat rahoittaa toimintansa kehittämistä ja kasvua, muistuttaa Lauri Rosendahl.

– Listautumisten määrä on kasvanut kaikissa maissa, mutta erityisen vilkasta on ollut Pohjoismaissa, erityisesti Ruotsissa.

Tasaisesti eri toimialoilta

Helsingin pörssissä listautumisten määrä on vielä kaukana vuosituhannen vaihteen sumasta, jolloin etenkin it-alan yhtiöt ryynnivät pörssiin. Vuonna 1999 pörssiin tuli peräti 30 uutta yhtiötä ja seuraavanakin vuonna vielä 20 lisää.

– Pörssiin tulleiden yhtiöiden lista on tänään monipuolisempi, sillä mukana on yrityksiä hyvin monelta toimialalta. Se on terve piirre.

Päälistalle ovat tulleet esimerkiksi terveys- ja hoivapalveluyhtiö Pihlajalinna sekä yritys- ja luottotietoyhtiö Asiakastieto. First Northiin on listautunut puolestaan esimerkiksi kallioporanteriä valmistava Robit Rocktools ja tilitoimistoketju Talenom.

Rosendahl ei lähde ennakoimaan, kuinka monta yhtiötä Helsingin pörss-

siin tulee kuluvana vuonna. Kiinnostuneiden yritysten kanssa käytyjen keskustelujen perusteella hän kuitenkin arvioi, että hyvä vire jatkuu.

Hänen mukaansa listautumisia edistää rahoitusmarkkinoiden tilanne. Kun korkotasoa pysyy lähellä nollaa ja asuntosiirtämiseenkin liittyy epävarmuutta, sijoittajat hakevat tuottoja osakesijoituksista.

– Tämä näkyy muun muassa viime vuoden lopun listautumisanneissa, joista monet ylimerkittiin moninkertaisesti.

Siili näyttää esimerkkiä

Lauri Rosendahl uskoo, että pörssissä hyvin menestyneillä uusilla yrityksillä on oma osuutensa listautumisten kasvussa. Mallioppilaaksi sopii esimerkiksi Siili Solutions, joka listautui First North-markkinapaikalle vuonna 2012.

– Siili oli suhteellisen pieni, kun se tuli pörssiin. Yritys sai kuitenkin listautumisesta pääomaa ja paljon näkyvyyt-

tä. Se on hyödyntänyt omaa osakettaan valuuttana yritysostoissa ja on käyttänyt osakkeita myös henkilöstön kannustinohjelmaan.

Nopeasti kasvanut ja kansainvälistynyt Siili on ilmoittanut, että se harkitsee pörssin päälistalle siirtymistä.

Rosendahl korostaa, että First Northiin ei ole tarkoituskaan välttämättä jäädä, vaan sen tehtävänä on toimia ponnahduslautana pörssin päälistalle, kun yritys on kasvanut riittävästi. Nasdaq houkuttelee First North-markkinapaikalleen etenkin pienempiä ja kasvuhakuisia yrityksiä. Keskeisenä houkutinena ovat päälistaa kevyemmät raportointivaatimukset ja kustannukset.

Helsingin pörssissä on nyt 17 First North -yritystä. Hitaasti kasvanutta markkinapaikkaa on arvosteltu osakkeiden vähäisestä vaihtuvuudesta.

– Likviditeetti on viime aikoina parantunut. Joidenkin First North-yhtiöiden osakkeilla kauppa käy vähintään yhtä hyvin kuin päälistalla olevien pie-

nimpien yhtiöiden. Sijoittajat ovat kohdalaisten hyvin löytäneet First Northin, mutta näkyvyyttä pitää edelleen lisätä ja tietoisuutta kasvattaa.

Monipuolista rahoitusta tarvitaan

Pörssiin listautuminen ei ole kasvuyrityksille ainoa tapa saada rahoitusta. Pääomasijoittajat etsivät Suomesta tuottoisia kohteita. Myös liiketoiminnassa vaurastuneet bisnesenkeli laittavat rahojaan lupaaviin yrityksiin. Uutena rahoitusmuotona on tullut joukkorahoitus, johon erityisesti siemenvaiheen rahoitusta tarvitsevat startup-yhtiöt tukeutuvat.

Rosendahlin mielestä Suomessa tarvitaan erilaisia rahoitusmuotoja ja -kanavia, jotta pienet ja vähän isommatkin yritykset voivat rahoittaa liiketoimintansa kehittämistä ja kasvua.

– Kasvuyritykset voivat saada aluksi rahoitusta jostakin muusta kanavasta ja listautua myöhemmin pörssiin, kun

ne ovat kasvaneet riittävän suureksi. Eri rahoitusmuodot tukevat näin toisiaan eivätkä suinkaan kilpaile keskenään.

Rosendahl on huolissaan siitä, että pk-yrityksillä rahoituksen löytäminen voi olla hankalaa.

– Se on harmi, sillä startup-yritysten kenttä on Suomessa aivan upea.

Rosendahl on päässyt seuraamaan läheltä kasvuyrittämistä, sillä hänen tyttärensä Nora Rosendahl on hyvinvointisovelluksia kehittävän Fifth Corner-startupin yksi perustajista.

– Yritys kävi läpi kaikki rahoitusmahdollisuudet kotimaassa, mutta rahoitus löytyi lopulta pääosin ulkomailta.

Ruotsista kannattaa ottaa esimerkkiä

Rosendahl muistuttaa, että Suomessa on runsaasti ”laiskaa pääomaa”, josta ainakin osa pitäisi saada helpottamaan yritysten rahoitusta. Hyvä esimerkki ovat suomalaisten eläkevarat ja koti-

talouksien pankkitileillä makaavat 80 miljardia euroa.

– Suomen pääomamarkkinoissa olisi paljon tehostettavaa.

Monessa asiassa Rosendahl katsoo kadehtien Ruotsia, olipa sitten puhe osakesijoittamisesta ja listausten määrästä.

– Ruotsissa on Euroopan toimivimmat pääomamarkkinat. Ei olisi lainkaan häpeällistä kopioida sieltä toimivia asioita ja tuoda niitä Suomeen.

Vinoutunut pääomaverotus remonttiin

Hänen mielestään oleellista olisi lähteä valmistelemaan pääomaverotuksen kokonaisuudistusta. Nykyisen järjestelmän suurin ongelma on se, että listautuneiden ja listautumattomien yritysten osakkaita kohdellaan verotuksessa eriarvoisesti.

– Listautuneissa yrityksissä omistajien osinkoverotus on jopa moninkertainen. Listautumishalut vähenevät huomattavasti, jos vanhojen omistajien verotus kiristyy merkittävästi.

Rosendahlin mielestä koko yhteiskunta kärsii verotuksen vinoutumasta, kun pörssistä haettu kasvuharppaus jää yritykseltä ottamatta ja esimerkiksi uusia työpaikkoja tuova tehdasinvestointi tekemättä.

Sijoitusintoa Ruotsin mallilla?

Hänen mukaansa myös piensijoittajien sijoitushalujen nostoon löytyisi lääke Ruotsista. Hän esittää, että suosionsa menettäneiden pitkäaikaissäätötilien eli ps-tilien tilalle tai rinnalle luodaan järjestelmä, johon otetaan mallia ruotsalaisista ISK-tileistä (investeringssparkonto).

ISK-tilin avannut asiakas maksaa veroa tilillä olevasta pääomasta. Sen sijaan sijoitusten tuottoa tai osinkoja ei veroteta erikseen.

Kolmessa vuodessa jo yli miljoona ruotsalaista on avannut ISK-tilin.

– Ruotsissa on onnistuttu tekemään malli, jossa piensijoittajille on riittävästi kannusteita. Tällainen malli olisi helppo ottaa käyttöön myös Suomessa. □

Listauksen hyödyt

hallinnollista lisätyötä suuremmat

Pörssiin listautuminen tuo yritykselle uusia velvoitteita mm. tiedonantovelvollisuuteen ja IFRS-raportointiin liittyen. Listauksen hyötyjä voi useimmiten pitää selkeästi suurempina kuin velvoitteista aiheutuvaa hallinnollista lisätyötä.

EERO SUOMELA

Yrityksen listautumisesta arvopaperipörssiin seuraa monia positiivisia asioita: yritykselle tulee helppo tapa hankkia oman pääoman ehtoista rahoitusta, sen osakkeesta muodostuu likvidi arvopaperi, jolla on markkinahinta, yritys voi helposti käyttää osakkeitaan maksuvälineenä mahdollisissa yritysjärjestelyissä ja yrityksen tunnettisuus lisääntyy – vain muutama mainitakseni.

Yleiset vaikutukset yrityksen toimintaan

Pörssilistauksesta seuraa myös määrättyjä velvoitteita, joista tärkeimpiä olen pyrkinyt valottamaan tässä artikkelissa. Esityksen rajoitetusta koosta johtuen se ei ole täydellinen ja kaiken kattava esitys asiasta vaan pikemminkin yleisluonteinen johdanto asiaan. Tarkemman kuvan saamiseksi asiasta kehoitan tutustumaan asiaa koskeviin arvopaperimarkkinalakiin, Helsingin Pörssin sääntöihin, Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodiin sekä muihin lainsäädännössä ja viranomaisohjeissa oleviin säännöksiin ja määräyksiin.

Listautuminen ei lähtökohtaisesti vaikuta yrityksen operatiiviseen lii-

ketoimintaan eikä mitenkään rajoita sitä. Listautuneen yrityksen lainsäädännölliset rajoitteet ja toimintaa koskevat määräykset ovat samat kuin listaamattoman yrityksen.

Myös yrityksen verotusta koskevat säännökset ovat yhtäläiset listaamattoman yrityksen kanssa. Listatun ja listaamattoman yrityksen maksamien osinkojen verotus poikkeaa toisistaan hieman, mutta tämäkin säännös koskee yrityksen osakkeenomistajaa, ei suoranaisesti yhtiötä.

Tiedonantovelvollisuus

Toimivien pääomamarkkinoiden ehdoton edellytys on ajantasaisen ja luotettavan informaation saanti sijoituskohteista. On ehdottoman tärkeää, että kaikki markkinoilla toimivat osapuolet saavat kaiken olennaisen osakkeen hintaan vaikuttavan informaation oikeana ja samanaikaisesti. Annettavan informaation tulee olla saatavissa internetistä yhtiön verkkosivuilta.

Arvopaperimarkkinalaki jakaa tiedonantovelvollisuuden kahteen osaluokkaan: jatkuvaan tiedonantovelvollisuuteen ja säännölliseen tiedonantovelvollisuuteen. Seuraavassa lyhyesti kummastakin osa-alueesta.

Kuva: Nasdaq Helsinki

Jatkuva tiedonantovelvollisuus

Arvopaperimarkkinalain mukaan listatulla yrityksellä on velvollisuus ilman aiheetonta viivytystä julkaista kaikki sellaiset päätöksensä sekä yrityksen ja sen toimintaa koskevat seikat, jotka ovat omiaan olennaisesti vaikuttamaan yrityksen osakkeen arvoon. Tyypillisesti tällaisia omaan päätöksentekoon kytkeytyviä seikkoja ovat päätökset yrityskaupasta, merkittävästä vaihdoksesta yrityksen johdossa, saadut huomattavat tilaukset, merkittävät investoinnit jne.

Muita yksittäisiä julkistettavia tapahtumia voivat olla mm. oikeuden päätökset keskeneräisissä merkittävisissä oikeustapauksissa, viranomaisen tekemät merkittävät yritystä koskevat päätökset, uudet huomattavat riita-asiat, isot luotto- tai muut tappiot jne.

Myös tilanteessa, jossa yrityksen toiminnan tulos tulee muuttuneista olosuhteista johtuen merkittävästi poikkeamaan aikaisemmin esitetyistä arvioista, tulee asiasta antaa tieto markkinoille.

Vastaavasti informaatiota tulee antaa yrityksen heikentyneestä taloustilanteesta ja mahdollisista vaikeuksista maksuvalmiudessa. Siitä, missä tilanteessa ja milloin yrityksen tulee antaa positiivinen tai negatiivinen tulosvaroitus, keskustellaan jatkuvasti noteerattujen yhtiöiden hallituksissa eikä asiaan ole annettavissa täysin yksiselitteistä vastausta.

Säännöllinen tiedonantovelvollisuus

Yhtiön säännöllisellä tiedonantovelvollisuudella tarkoitetaan yrityksen

velvollisuutta julkistaa sen toimintaa ja taloudellista kehitystä koskevaa informaatiota. Keskeisimmät tähän liittyvät julkistettavat dokumentit ovat tilinpäätös ja toimintakertomus sekä tilinpäätöstiedote. Tilivuoden aikana yrityksen tulee lisäksi laatia ja julkistaa määrävällein osavuositiedot.

Tilintarkastajan kannalta mielenkiintoinen on arvopaperimarkkinalain säännös siitä, että mikäli tilintarkastaja ei anna vakiomuotoista lausuntoa, antaa kertomuksessa lisätietoja tai esittää TTL 15 § 4 momentin tarkoittaman huomautuksen, on yhtiön julkistettava tilinpäätös ja toimintakertomus sekä tilintarkastuskertomus välittömästi. Tällaisia tilanteita on käytännössä esiintynyt, mutta ne ovat erittäin harvinaisia.

Yrityksen on myös esitettävä toimintakertomuksessaan tai erillisessä

kertomuksena selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä. Selvityksessä kuvataan se, miten yrityksen hallinto on järjestetty sekä millainen on sen ohjaus- ja valvontajärjestelmä. Ensimmäistä kertaa selvitystä laadittaessa vaatii sen tekeminen panostusta, mutta tämän jälkeen vuosittainen ajantasaistaminen on jo suhteellisen yksinkertaista. Käytännössä selvitykset hallinto- ja ohjausjärjestelmästä eivät ole olleet sijoittajien erityisen mielenkiinnon kohteena ja niistä harvoin löytää kiinnostavaa uutta informaatiota.

Muu tiedonantovelvollisuus

Muita, laissa erikseen säädeltyjä tilanteita, joissa pörssiyrityksellä on tiedonantovelvollisuus, ovat mm. omilla osakkeilla tehtyjen kauppojen ilmoittaminen, yhtiökokouskutsun julkistaminen sekä osakkeiden kokonaismäärän ja äänimäärän muutosten julkistaminen. Tämän lisäksi arvopaperimarkkinalaissa on säännöksiä yrityksen julkistamisvelvoitteesta tilanteessa, jossa yhtiön osakas on tehnyt liputusilmoituksen. Liputusilmoituksen on velvollinen tekemään osakas, jonka omistusosuus muuttuu laissa määriteltyjen raja-arvojen ylitse.

IFRS-tilinpäätöksen laatimisvelvollisuus

Kirjanpitolain mukaan kirjanpitolvelvollisen, jonka liikkeeseen laskemat arvopaperit ovat arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin tai sitä vastaavan kaupankäynnin kohteena Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön alaisessa arvopaperipörssissä, tulee laatia konsernitilinpäätöksensä kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen. Suomessa noteerattujen yhtiöiden osalta tämä tarkoittaa sitä, että Helsingin Pörssin päälliställä noteerattujen yhtiöiden tulee laatia nk. IFRS-tilinpäätös.

First North -listalla noteeratuilla yhtiöillä sen sijaan ei ole IFRS-raportointivelvoitetta. Noteeraukseen liittyvien

noteerattavan yhtiön toiminnan laajuutta ja listattavien osakkeiden yhteisarvoa koskevien rajoitusten osalta tämä muodostaa ainoan keskeisen eron Helsingin Pörssin päälliställä noteerattaville ja First North -listalla noteerattaville yhtiöille asetettaville vaatimuksille.

Toimivien kansainvälisten pääomamarkkinoiden kehittämiseksi ja jatkuvalla toiminnalla IFRS-tilinpäätösten käyttöönoton merkitys on ollut aivan keskeinen. Pörssinoteerattujen yhtiöiden laatiessa tilinpäätöksensä yhtenäisen normiston mukaisesti antaa tämä mahdollisuuden eri maissa operoiville sijoittajille sekä analyytikoille saada yrityksestä ymmärrettävää ja relevanttia informaatiota tarvitsematta tuntea esim. kyseisen yrityksen kotimaan omaa kirjanpito- ja tilinpäätöskäytäntöä. Keskeistä on myös eri yritysten tilinpäätösten keskinäinen vertailukelpoisuus.

IFRS-tilinpäätöksen laatiminen ensimmäistä kertaa on kieltämättä erityisesti laajojen liitetietovaatimusten vuoksi suhteellisen työläs operaatio. Kuitenkin järkevällä tavalla toteutettuna IFRS-konversio on mahdollista viedä läpi ilman kohtuutonta rasitetta yrityksen talousfunktiolle eikä IFRS-tilinpäätöksen laadintavelvoitteen pitäisi muodostaa estettä yrityksen listaukselle.

Tuotaessa kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja eurooppalaiseen lainsäädäntöön niitä markkinoitiin erityisesti (kirjanpito- ja tilinpäätös) periaateisiin perustuvina (principle based). Niiden vastakohtana pidettiin amerikkalaista US GAAP -viitekehystä, joka perustuu erittäin yksityiskohtaiseen ja laajaan sääntelyyn (rules based).

Toteutunut kehitys on kuitenkin valitettavasti mennyt siihen suuntaan, että IFRS-standardeja muutellaan ja kirjoitetaan uusiksi yhä yksityiskohtaisemmalla tasolla sekä tehdään uusia tulkintoja säännösten soveltamisesta. Kun vielä terveen järjen käyttäminen pyritään kieltämään, muodostaa IFRS-tilinpäätöksen laatiminen jatkuvan ja aikaa vievän velvoitteen pörssiyrityksille.

Pörssin säännöt ja hallinnointikoodi

Helsingin Pörssiin listautuvan yhtiön tulee tehdä kirjallinen sopimus Pörssin kanssa ja yhtiön on sitouduttava noudattamaan Pörssin sääntöjä ja ohjeita. Sopimukseen sisältyy velvoite maksaa Pörssille määrättyjä maksuja.

Pörssin säännöt edellyttävät listatun yhtiön noudattavan Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Arvopaperiyhdistyksen antama Suomen Listayhtiöiden hallinnointikoodi sisältää pörssiyritystä koskevaa muuta täydentävää ohjeistusta. Ohjeistus koskee mm. yrityksen hallintoa, palkitsemista ja valvontaa.

Hallinnointikoodi toimii comply or explain -periaatteella, jolloin yksittäinen poikkeaminen koodin suosituksista on mahdollista, mutta poikkeaminen tulee perustella asianmukaisesti.

Muita velvoitteita

Muita pörssilistaukseen kytkeytyviä velvoitteita ovat mm.

- yhtiön osakkeiden liittäminen arvosuusjärjestelmään
- velvollisuus pitää pysyvää ja hankekohtaista sisäpiirirekisteriä.

Pörssilistaus antaa yrityksille mainion mahdollisuuden hankkia uutta oman pääoman ehtoista rahoitusta ja tätä kautta uusia kasvun mahdollisuuksia, laajentaa omistuspohjaansa ja lisätä omaa tunnettuuttaan. Vaikka listauksesta seuraa edellä esittämiäni uusia velvoitteita, voittavat listauksen hyödyt useimmiten kirkkaasti kaikki listauksesta aiheutuvien velvoitteiden aiheuttamat rasitteet. □

KHT **Eero Suomela** on jäsenenä Helsingin pörssin listauskomiteassa, joka päättää yhtiöiden pörssilistalle ottamisesta.

UUSI BALANSSI ONLINE – NOPEAA JA VAIVATONTA

Löydät entistä reaaliaikaisemmin Balanssi-lehden taloudelliseen raportointiin ja corporate governanceen liittyvät asiantuntija-artikkelit ja uutiset uudesta palvelustamme:

www.balanssionline.fi

Päiset lukemaan artikkeleita ja lehden aiemmin ilmestyneitä numeroita online-palvelussa kaikilla päätelaitteilla silloin, kun sinulle sopii. Tehokkain hakutoiminnoin teet vaivattomasti esim. tema- ja kirjoittajakohtaisia artikkelihakuja.

Lehden vuosikertatilaajana voit tutustua Balanssi Online -palveluun veloituksetta vuoden 2016 aikana! Saat käyttäjätunnukset lähettämällä sähköpostiosoitteesi toimitukseen toimitus@balanssilehti.fi

Jatkuva, 12 kk lukuoikeus Balanssi Online -palveluun 125,00 € (sis. alv 24 %).

Koekäyttötunnukset ja rekisteröityminen
www.balanssionline.fi

Tiedustelut ja tilaukset myös
toimitus@balanssilehti.fi
puh. (09) 694 4064

Listautumisesta näkyvyyttä

Asiakastieto Group hakee listautumisesta lisää näkyvyyttä ja uusia asiakkaita etenkin pk-yrityksistä.

– Pörssiyhtiönä on myös entistä paremmat mahdollisuudet kasvaa tukeviin yrityskauppoihin, sanoo Asiakastiedon toimitusjohtaja Jukka Ruuska.

TEKSTI / MATTI REMES KUVAT / VEIKKO SOMERPURO

Yritys- ja luottotietoyhtiö Asiakastieto Group listautui viime vuoden maaliskuussa Helsingin pörssiin eli Nasdaq OMX:n Helsingin päälistalle. Yhtiön toimitusjohtaja **Jukka Ruuska** sanoo, että keskeisenä tavoitteena oli parantaa yrityksen näkyvyyttä.

– Tästä on hyötyä, kun yhtiön palveluja myydään esimerkiksi pk-sektorille ja kuluttajille.

Päälista tähtäimessä

Helsingin pörssiin päälistan valinta listautumispaikaksi oli Ruuskan mielestä luonteva ratkaisu. Pienille kasvuyhtiöille tarkoitettu First Northin vaihtoehtoinen osakepörssi ei yritystä kiinnostanut kahdestakaan syystä.

– Ensiksikin halusimme mahdollisimman suuren joukon sijoittajia, jotka voisivat olla kiinnostuneita sijoittamaan yhtiöön. Monet sijoittajat eivät voi tai halua sijoittaa First Northin yhtiöihin.

Toiseksi päälista oli sopiva valinta yhtiön koon vuoksi.

– Asiakastiedon markkina-arvo on tällä hetkellä noin 220 miljoonaa euroa eli kuulumme pörssiin keskisuurin yhtiöihin.

Kotimarkkinan tuki tärkeää

Ruuskan mielestä alusta lähtien oli selvää, että Asiakastieto listautuu Helsingin pörssiin. Vakavassa harkinnassa ei ollut ulkomaisia markkinapaikkoja.

– Yhtiöllä täytyy olla todella painavia syitä, mikäli se ei listaudu yhtiön kotipaikan markkinapaikkaan.

Hän korostaa, että pörssiyhtiölle kotimarkkinan tuki ja tunnettuus kotimaassa ovat tärkeitä.

– Suomalaisten sijoittajien ja ennen muuta piensijoittajien osallistuminen olisi jäänyt hyvin paljon pienemmäksi, mikäli yhtiö olisi listautunut jonnekin muualle kuin Helsinkiin.

Ruuska korostaa kuitenkin, että kansainväliset sijoittajat ovat yhtiölle tärkeä kohderyhmä.

– Ulkomailla on sijoittajia, jotka tuntevat toimialan.

Asiakastieto on ainoa Helsingin pörssiin listautunut yritys- ja luottotietoyhtiö. Samalla alalla toimivia pörssiyhtiöitä on vähän muissakin Pohjoismaissa.

– Verrokkiyhtiötämme ovat esimerkiksi Experian PLC Lontoon pörssissä ja Cerved Italian pörssissä. Myös Yhdysvalloissa on samalla toimialalla toimivia pörssiyhtiöitä.

Pääomasijoittaja halusi irtautua

Suomen ensimmäinen luottotietotomisto perustettiin vuonna 1905 Tampereella, kun liikemiehet ja kauppiat halusivat olla perillä asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden luottokelpoisuudesta. Suomen Asiakastieto Oy perustettiin vuonna 1961 pankkien ja elinkeinoelämän yhteishankkeena.

Yrityksen omistajakunnassa tapahtui merkittävä muutos vuonna 2008, kun bahrainilainen pääomasijoitusyhtiö Investcorp Bank tuli Asiakastiedon suurimmaksi omistajaksi luxemburgilaisen AKT Holdings S.a.r.l. -yhtiön kautta. AKT Holdingsin vähemmistöomistajia olivat Asiakastiedon johtoryhmä ja hallitus.

Jukka Ruuska sanoo, että keskeinen syy listautumisen ajoitukseen oli pääomasijoittajan suunnitellun sijoitusajan täyttyminen. Listautumisannissa AKT Holdings myi 11,5 miljoonaa Asiakastiedon osaketta, mikä vastasi 76,7:ää prosenttia yhtiön kaikista osakkeista.

Kokenut konkari listautumisessa

Vuonna 2011 Asiakastiedon johtoon siirtynyt Jukka Ruuska tiesi hyvin, millaisesta urakasta listautumisessa oli kyse. Työuransa aikana hän oli ollut mukana useissa listautumisprosesseissa muun muassa investointipankkiirina.

Hän toimi 1990-luvun jälkipuoliskolla Helsingin puhelinyhdistyksen yrityssuunnittelujohtajana ja vastasi

yhdistyksen muutoksesta pörssiyhtiö Elisaksi.

Listautumisia Ruuska pääsi seuraamaan läheltä myös HEX-konsernin ja pohjoismaisen pörssin OMX:n toimitusjohtajana vuosina 2003–2008.

Ruuskan mukaan Asiakastiedon listautumista edelsivät noin vuoden kesänteet valmistelutyöt.

– Ensiksi selvitimme, onko tämän toimialan yrityksellä ylipäättään edellytyksiä listautua ja onko ajoitus oikea. Pohdintavaiheen jälkeen päätimme valmistelujen käynnistämisestä.

IFRS-konversio teetti töitä

Ensimmäinen iso asia oli vaihtaa tilinpäätösjärjestelmä kotimaisesta FAS:sta kansainväliseen IFRS-normistoon.

– Uuden järjestelmän opettelu oli varsin työläs urakka. Vaikka FAS:ssa ja IFRS-standardeissa on paljon samaa, meidän oli perehdyttävä tarkasti yksityiskohtia myöten, miten konvertointi tehdään.

Lisätyötä teetti se, että pörssin päälistalle pääsy edellyttää kolmen edellisen tilikauden muuttamista IFRS-järjestelmän mukaiseksi.

IFRS-laskentakäytäntöön siirtymisessä Asiakastiedon neuvonantajana oli yhtiön tilintarkastusyhteisö.

– Koulutuksen ohella tarvitsimme siirtymävaiheessa lisää käsipareja. Yrityksen taloushallinnon resurssit on suunniteltu päivittäisten asioiden hoitamiseen, ei näin suuriin yksittäisiin ponnisteluihin.

Luupin alle hallinnointi- ja ohjausjärjestelmät

Listautuminen edellytti myös, että yhtiön taloudellinen raportointi sekä hallinnointi- ja ohjausjärjestelmät ovat pörssiyhtiöitä koskevan sääntelyn ja muiden velvoitteiden mukaisia.

– Näidenkin asioiden läpikäynti vei aikaa. Urakka ei ollut kuitenkaan yhtä iso kuin IFRS-konvertointi. Esimerkiksi raportointi oli meillä jo ennestään hyvin järjestetty, sillä pääomasijoittaja edellytti tätä.

Listautumisen yhteydessä katsottiin läpi myös Asiakastiedon tarkastukseen liittyvät ja riskienhallintaan liittyvät mekanismit, jotka on järjestetty hallituksen asettamien ohjeiden ja periaatteiden mukaan. Käytännössä sisäisestä tarkastuksesta vastaa yhtiön talousyksikkö, jonka toimintaa tilintarkastaja valvoo.

– Olemme rakentaneet sisäiseen tarkastukseen kontrollipisteet ja mekanismit. Erillistä sisäistä tarkastusta ei ollut mielekästä perustaa, sillä yhtiön toimintatapa ja -ympäristö ovat suhteellisen yksinkertaisia verrattuna moneen muuhun toimialaan.

Tilintarkastajan kokonaisnäkemyksestä apua

Ruuskan mukaan tilintarkastajan rooli oli tärkeä listautumisprosessin aikana sekä muodollisesti että epävirallisesti.

– On tärkeää, että voimme keskustella tilintarkastajan kanssa ja kysyä tarvittaessa neuvoa. Prosessin aikana monen asian kohdalla jouduttiin käyttämään maalaisjärkeä. Silloin tilintarkastajan kyky nähdä kokonaisuutta oli tärkeä.

Ajoitus jännitti

Iso ponnistus listautumisessa oli myös yksityiskohtaisen listalleottoesitteen laatiminen. Tämän jälkeen toimitusjohtajalla alkoi sijoittajille suunnattu road show, joka ulottui New Yorkiin ja Bostoniin saakka.

– Jokaisessa listautumisessa tulee aina kiire lopussa, mutta kaikki meni suunnilleen suunnitelmien mukaan. Vuosi oli riittävä aika, joskin vapaa-ajanongelmia ei päässyt syntymään.

Ruuskan mielestä suurin jännitysmomentti oli listautumisen ajoitus.

– Isoin riski oli, että vaikkapa jonkin kansainvälisen kriisin vuoksi markkinat olisivat menneet kiinni juuri listautumisen aikaan. Siihen emme olisi itsepystyneet vaikuttamaan.

Osakkeiden myynti meni kuitenkin hyvin.

” MARKKINOIDEN SULKEUTUMINEN KANSAINVÄLISEN KRIISIN TAKIA LISTAUTUMISHETKELLÄ OLI SUURIN RISKI.

Jukka Ruuskan mukaan sijoittajien kiinnostuksesta kertoo, että osakeanti ylimerkittiin moninkertaisesti.

– Listautumisen jälkeen Asiakastiedon omistajakunnasta noin 90 prosenttia on institutionaalisia sijoittajia ja noin 10 prosenttia piensijoittajia. Ulkomaisessa omistuksessa on nyt noin puolet osakkeista. Ulkomaisista sijoittajista suurin osa on Lontoosta ja Ruotsista.

Kasvua uusista palveluista

Jukka Ruuskan mielestä pörssiin listautuminen ei lisännyt merkittävästi byrokratiaa. Toimitusjohtaja voi nyt keskittyä hakemaan yritykselle uusia kasvumahdollisuuksia.

– Tähän pörssiyhtiöllä on hyvät mahdollisuudet, sillä pörssissä noteerattuja osakkeita voidaan käyttää maksuvälineenä mahdollisissa yrityskaupoissa.

Ruuska huomauttaa, että Asiakastiedon perinteisten palvelujen kysyntä on tasaista vaikkakin tietysti riippuvainen talouden aktiviteetista. Heikkoina aikoina asiakkaiden toimeliaisuus vähenee, mikä näkyy taloudellisen tiedon kysynnässä. Taloudellisen kriisitunnelman vallitessa riskienhallintapalveluitten kysyntä kuitenkin kasvaa.

– Haemme kasvua nyt ennen muuta uusista palveluista, niihin voimme vaikuttaa itse.

Asiakastietoa kiinnostavat esimerkiksi digitaalisia palveluja kehittävät varhaisen vaiheen yritykset ja analytiikkatalot, joiden ideoita Asiakastieto voisi tuotteistaa kaupallisesti menestyviksi palveluiksi. □

Tarkastusvaliokunta

osana listayhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmää

Uudistetun hallinnointikoodiin muutokset koskevat myös tarkastusvaliokuntaa ja sen kokoonpanoa. Tilikausina 2010–2012 puolet Helsingin pörssin listayhtiöistä oli päättänyt perustaa tarkastusvaliokunnan.

JAAKKO RÖNNKÖ

Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n hallitus hyväksyi lokakuussa 2015 uudistetun hallinnointikoodin, jossa esitetään Nasdaq Helsingissä listattujen pörssiyhtiöiden hyvää hallintoa koskevat suositukset. Nämä suositukset hyväksyttiin myös NASDAQ OMX Helsinki Oy:n hallituksessa lokakuussa 2015.

Koodia voi noudattaa jo 2015 päättyneeltä tilikaudelta

Uudistettu hallinnointikoodi on astunut voimaan 1.1.2016. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että listayhtiöt raportoivat noudata tai selitä (comply or explain) -periaatteella poikkeamista uudistetun hallinnointikoodin mukaisista suosituksista vuonna 2017 annettavissa selvityksissä hallinto- ja ohjausjärjestelmistään (Corporate Governance Statement). Nämä selvitykset koskevat 1.1.2016 tai sen jälkeen alkaneita tilikausia.

Uudistettua hallinnointikoodia saa kuitenkin vapaaehtoisesti noudattaa jo

31.12.2015 päättyneeltä tilikaudelta laadittaviin selvityksiin hallinto- ja ohjausjärjestelmistä. Vapaaehtoisessa soveltamisessa voi noudattaa kokonaista tai osittaista soveltamista. Listayhtiöiden hallinnointikoodin noudattamisvelvollisuus ei koske First North Helsinki-markkinapaikalla listattuja yhtiöitä, mutta nämä saavat toki vapaaehtoisesti noudattaa suosituksia joko kokonaan tai osittain.

Tarkastusvaliokunta osana hallitustyöskentelyä

Pörssiyhtiön hallitus voi tehostaa toimintaansa perustamalla keskuudestaan pienempiä kokoonpanoja eli valiokuntia erityisten hallituksen vastuulle kuuluvien asioiden valmistelun vuoksi. Tyypillisimpiä valiokuntia pörssiyhtiöissä ovat tarkastusvaliokunta, nimitysvaliokunta ja palkitsemisvaliokunta. Hallinnointikoodiin tehty muutokset koskevat myös hallituksen tarkastusvaliokuntaa ja sen kokoonpanovaatimuksia. Uudistetun listayhtiöiden hallinnointikoodin suosi-

tuksessa numero 16 säädetään tarkastusvaliokunnan perustamista ja tehtäviä.

Listayhtiöillä ei ole hallinnointikoodin mukaan suoranaista velvollisuutta perustaa tarkastusvaliokuntaa, mutta hallinnointikoodissa painotetaan erikseen, että yhtiöllä on joko oltava tarkastusvaliokunta tai koko hallituksen on otettava tarkastusvaliokunnalle kuuluvat pakolliset tehtävät hoitaakseen.

Vaihtoehtoisesti hallitus voi osoittaa nämä tehtävät yhtiön jonkin muun toimielimen tehtäväksi.

Valiokunnan lakisääteiset tehtävät

Tarkastusvaliokunnan pakollisiin tehtäviin kuuluvat lainsäädännön perusteella seuraavat asiakokonaisuudet:

- 1) tilinpäätösraportoinnin prosessin seuraaminen;
- 2) yhtiön sisäisen valvonnan, mahdollisen sisäisen tarkastuksen sekä riskienhallintajärjestelmien tehokkuuden seuraaminen;

- 3) käsitellä yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä annettavaan selvitykseen sisältyvä kuvaus taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä;
- 4) tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen lakisääteisen tilintarkastuksen seuraaminen sekä
- 5) lakisääteisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön riippumattomuuden ja erityisesti oheispalvelujen yhtiölle tarjoamisen arviointi.

Näiden tehtävien hoitamisen lähtökohtana on siis se, että listayhtiön hallituksen perustama tarkastusvaliokunta ottaa tehtävät hoitaakseen. Valiokunnalla katsotaan olevan koko hallitusta paremmat mahdollisuudet keskittyä yhtiön taloutta ja valvontaa koskevien kysymysten ratkomiseen sekä yhteydenpitoon tilintarkastajien ja sisäisten tarkastajien kanssa.

Hallituksen tulee tarkastusvaliokunnan perustamiskysymystä pohtiessaan ottaa huomioon mm. yhtiön liiketoiminnan luonne, kehitysvaihe, koko, organisaatorakenne sekä hallituksen kokoonpano. Näillä seikoilla on vaikutusta siihen, millaisia riskejä yritys voi toiminnassaan kohdata ja miten laajaa riskienhallinnan osaamista on näin ollen tarkoituksenmukaista sisällyttää hallitustyöskentelyyn.

Tarkastusvaliokunta yli puolessa listayhtiöissä

Osana väitöskirjatyötäni kerätyn listayhtiöiden Corporate Governance -selvityksiä koskeneen tutkimusaineiston mukaan hieman yli puolet Helsingin pörssissä listattujen yhtiöiden hallituksista oli päättänyt perustaa toimintaansa tukemaan tarkastusvaliokunnan (tutkimus koski tilikausia 2010–2012). Suomalaisen listayhtiöiden tarkastusvaliokunnissa on tyypillisimmin 3 tai 4 jäsentä ja valtaosalla valiokunnista on tilikauden aikana 4 kokousta. Näin kokousrytmi on ra-

kennettu yhtiön kvartaaliraportoinnin ympärille.

Havaintojeni perusteella tarkastusvaliokuntien roolin kasvulle näyttäisi suomalaisissa listayhtiöissä olevan sijaa, sillä tarkastusvaliokunnan perustamatta jättämisestä on raportoinut lähes puolet Helsingin pörssin päälistalla listatuista yhtiöistä. Tosin Helsingin pörssissä listattujen yhtiöiden koko vaihtelee suuresti ja osalla yhtiöistä ei ole perusteltua tarvetta perustaa erillistä tarkastusvaliokuntaa hallitustyöskentelynsä tehostamiseksi.

Valiokunnalta edellytetään laaja-alaista osaamista

Tarkastusvaliokunnilla voi lakisääteisten pakollisten tehtävien lisäksi olla muitakin talousraportointiin ja yhtiön valvontajärjestelmään liittyviä tehtäviä. Näitä voivat olla esimerkiksi yhtiön taloustilanteen seuranta, riskienhallintaprosessin valvonta, yhtiön rahoitustilanteen seuranta, keskeisten verotuksellisten kysymysten seuranta sekä sisäisten tarkastajien ja tilintarkastajien raporttien läpikäynti.

Tarkastusvaliokunnan tehtäväkenttä on näin ollen hyvin laaja, ja hallinnointikoodi edellyttääkin valiokunnalta tehtäväalueensa edellyttämää asiantuntemusta ja kokemusta. Lisäksi jäsenten enemmistön on oltava riippumattomia yhtiöstä ja vähintään yhden jäsenen on oltava riippumaton yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista.

Hallinnointikoodin uudistuksen yhteydessä kokoonpanovaatimusta on helpotettu, sillä vanhan koodin mukaan valiokunnan kaikkien jäsenten edellytettiin olevan riippumattomia yhtiöstä. Näin pyritään varmistamaan, että hallituksen jäsenistä voidaan ilman hallinnointikoodista poikkeamista valita sopivimmat ja pätevimmät jäsenet tarkastusvaliokuntaan.

Muutokseen onkin vaikuttanut tarkastusvaliokunnan roolin kasvaminen ja erityisasiantuntemusta vaativien tehtävien lisääntyminen. Toi-

saalta tarkastusvaliokunnan riippumattomuusvaatimuksesta ei ole tingitty, jotta varmistettaisiin valiokunnan kyky objektiiviseen, rakentavaan ja kriittiseen arviointiin.

Keskeinen rooli sisäisten riskien kriittisessä arvioinnissa

Volkswagenin kaltaisten globaalia talouselämää ravisuttavien skandaalien paljastuminen on omiaan korostamaan sisäisen riskienhallintaprosessin kriittisen arviointityön merkitystä suuryrityksissä. Vaikka Suomessa toimitaan aivan eri mittakaavan yritys-ympäristössä, ovat Volkswagenin kaltaiset kriisit jokaiselle läpinäkyvillä rahoitusmarkkinoilla operoivalle yritykselle tilaisuus tarkastella omaa hallintoprosessiaan kriittisesti. Tarkastusvaliokunnalla on tässä tarkastelussa oma keskeinen roolinsa.

Hallinnointikoodin uudistuksen myötä tarkastusvaliokunnilla on jatkossakin merkittävä rooli hallinnon järjestämisessä Helsingin pörssin listayhtiöissä. Uudistuksen ansiosta melko harvalukuiselle joukolle sisäisen valvonnan, riskienhallinnan, sisäisen tarkastuksen ja talousraportoinnin asiantuntijoita tarjoutuu mahdollisuus hyödyntää osaamistaan maamme eturivin yhtiöiden hallitus- ja valiokuntatyöskentelyssä. □

KHT, JHTT **Jaakko Rönkkö**, CIA, laatii väitöskirjaa sisäisestä tarkastuksesta osana hallinto- ja ohjausjärjestelmää.

Varmistettaessa valiokunnan kokoonpanossa riittävä laskentatoimen asiantuntemus ja kokemus vähennetään hallituksen riippuvuutta johdon esittämistä luvuista.

PONTUS TROBERG

Tarkastusvaliokunnan laskentatoimen asiantuntemus ja tilinpäätöksen luotettavuus

Vaatimus tarkastusvaliokunnan (audit committee) perustamisesta syntyi amerikkalaisissa pörsseissä 1980-luvun loppupuolella. Nimenomaan tilinpäätöksen uskottavuuden lisääminen oli taustalla, kun Yhdysvalloissa ja Iso-Britanniassa ryhdyttiin vaatimaan tarkastusvaliokuntien perustamista.

Hallinnointikoodi edellyttää laskentatoimen asiantuntemusta

Suomen hallinnointikoodin¹ mukaan (2015) tarkastusvaliokunnan tulee seurata tilinpäätösraportoinnin pro-

sessia ja tilinpäätöksen lakisääteistä tilintarkastusta. Yksi edellytys tilinpäätöksen uskottavuuden lisäämiselle on, että valiokunnan jäsenten enemmistön tulee olla riippumattomia operatiivisesta johdosta. Tämän lisäksi tarkastusvaliokunnalla on oltava tehtäväalueen edellyttämä asiantuntemus ja kokemus.

Hallinnointikoodin mukaan vähintään yhden tarkastusvaliokunnan² jäsenen on oltava riippumaton henkilö, jolla on asiantuntemusta erityisesti laskentatoimen tai kirjanpidon taika tarkastuksen alalla. Riittääkö yksi laskentatoimen asiantuntija erityisesti pörssiyrityksissä? Ja pitäisikö lasken-

tatoimen asiantuntemuksen sisältö määrittää tarkemmin? Mitä todella tarkoitetaan laskentatoimen asiantuntijalla?

Valiokunnalla myönteinen vaikutus tilinpäätökseen

Vuosien saatossa on tehty paljon tutkimuksia, jotka osoittavat, että yrityksillä, joilla on tarkastusvaliokunta, on uskottavampi tilinpäätös. Esimerkiksi Raitasen (2015) tekemä tutkimus³ NASDAQ OMX Helsingissä listattujen yritysten tilikausien 2011–2013 tilinpäätöksistä osoitti, että tuloksen järjestelyä ”manipulointimielessä” (earnings management) esiintyy vähem-

→

män yrityksissä, joissa on tarkastusvaliokunta.

Laskentatoimen asiantuntemuksen merkitystä tilinpäätöksen uskotavuudelle on sen sijaan tutkittu vähän. Singvi et al⁴ (2013) tutkivat, miten markkinat reagoivat (yrityksen osakkeen arvo) tarkastusvaliokunnan eri jäsenten eroamiseen. Merkille pantavaa oli nimenomaan se, että merkittävä negatiivinen reaktio syntyy laskentatoimen asiantuntijan eroamisesta. Tällaista reaktiota ei synny rahoituksen asiantuntijan tai muun jäsenen eroamisesta.

Näin ollen vaatimus, jonka mukaan tarkastusvaliokunnassa tulee olla vähintään yksi talousasiantuntija (financial expert) kuten sekä kansainvälisissä että monissa kansallisissa vaatimuksissa tai suosituksissa on esitetty, näyttää olevan liian epämääräinen. Rahoitusalan asiantuntemus ei yksin riitä vaan kysymys on nimenomaan laskentatoimen syvällisestä asiantuntemuksesta.

Riippuvuus johdon esittämistä numeroista vähenee

Tämä sinänsä ei ole niin yllättävää ajatellen sitä, että elämme globaalissa markkinataloudessa ja sen myötä IFRS-maailmassa (tai U.S. GAAP:ssa). IFRS-standardit ja sinänsä myös tämän päivän kansalliset tilinpäätösraportointia koskevat säännöt ovat hyvin haastavia, jopa laskentatoimen asiantuntijalle.

Ainakin pörssiyritysten tarkastusvaliokunnissa tulee olla vähintään yksi (ehkä jopa useampi) IFRS-asiantuntemuksen omaava henkilö ja listaamattoman yrityksen hallituksessa kansallisen tilinpäätössäännösten hyvin tunteva henkilö. Muutoin on riski, että tarkastusvaliokunnassa/hallituksessa luotetaan liikaa operatiivisen johdon, erityisesti talousjohdon, esittämiin numeroihin. Rahoitusinstrumentit, liikearvo (goodwill) ja leasing ovat viime vuosilta raportointiesi-

KUVA: MiPhotoStock

MERKITTÄVÄ NEGATIIVINEN MARKKINA-REAKTIO SYNTYY LASKENTATOIMEN ASIA-TUNTIJAN EROAMISESTA TARKASTUSVALIOKUNNASTA.

merkkejä, joissa tilinpäätösten antama ”oikea ja riittävä kuva” on kyseenalaistettu.

Kotimaisia tapauksia

Viime aikoina mediassa on käsitelty Finavian kymmenien miljoonien johdannaistappioita, jotka pääosin ovat perua johdannaissopimuksista vuosilta 2010–2011. Yhtiön sisäisten ohjeiden mukaan johdannaisia tuli käyttää vain lainojen suojaustarkoituksessa eikä spekulatiivisissa (ei-suojaavassa) mielessä. Näin ei näköjään ole kuitenkaan toimittu.

Valtiotalouden tarkastusvirasto tulee suorittamaan tarkastuksen asian tiimoilta. Onko Finavian tarkastusvaliokunta (ja muu hallitus) sallinut ja/tai täysin ymmärtänyt rahoitusjohdon solmimat johdannaissopimukset ja niihin liittyvät riskit? Finavialle ja sen omistajalle valtiolle aiheutuneet tappiot eivät ole ainoa seuraamus spekulatiivisesta toiminnasta. Kysymykseen voi tulla myös tilinpäätöksen mahdollinen vääristäminen, mikäli olemassa olevat riskit eivät tilinpäätöksestä käy ilmi lukijalle oikean ja riittävän kuvan saamiseksi yrityksen taloudellisesta asemasta.

Johdannaistappiota koskevan tapauksen valossa on aiheellista pohtia myös sitä, oliko yhtiön tarkastusvaliokunnalla riittävä laskentatoimen asiantuntemus?

Trainers’ House raportoi tilikausien 2009 ja 2010 konsernitilinpäätökse-

sään huomattavan liikearvoerän, vaikka ulkopuoliset lukijat kriittisesti kyseenalaistivat raportoidun tilinpäätöserän arvon. Vuosien saatossa liikearvoa alennettiin ja se poistui kokonaisuudessaan tilinpäätöksestä. Vaikutti-ko tähän mahdollisesti yhtiön hallituksen puutteellinen laskentatoimen tuntemus vai puutteellinen halu tehdä arvonalennuksia ajoissa?

Tapaus City

On muistettava, että ohjenuorana tilinpäätöstä laadittaessa on, että tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva, ei vain IFRS:n mukaan, vaan myös kirjanpitolain mukaan. Leasingistä IASB⁵ (2014) totesi vuokrasopimuksia paljon käyttäviä yrityksiä koskevassa kartoituksessaan, että pitkäaikaisia lainoja oli esitetty tilinpäätöksessä 20 % liian alhaisina Euroopassa, Pohjois-Amerikassa 23 % ja Aasian ja Tyynenmeren valtioissa 46 % otettaessa huomioon asia ennen muotoa-periaate.

Pahin yksittäinen esimerkki selvitystilaan joutuneesta vähittäiskaupan ketjusta oli Yhdysvalloissa City, joka sovelsi käyttöleasing-laskentamenetelmää vuokrasopimuksiinsa. Mikäli sopimuksia olisi luokiteltu rahoitusleasing-sopimuksiksi kuten olisi kuulunut tehdä ottaen huomioon yrityksen vastuun, vieras pääoma olisi ollut 90-kertainen raportoituun lukuun nähden. Uusi leasingstandardi IFRS 16 parantaneet tilannetta, mutta avainasemassa ovat kuitenkin tarkastusvaliokunnan laskentatoimen tuntemus ja riippumattomuus.

Myös tilintarkastusprosessi ja -viitekehys tunnettava

Tänä päivänä pääomamarkkinat ovat globaalit. Niiden tehokkuus ja toimivuus jää vaillinaiseksi, mikäli tilinpäätökset ja sijoittajansuojat eivät ole uskottavia ja korkealla tasolla. Puutteelliset tilinpäätökset haittaavat yleensäkin talouselämän toimivuutta. Laskentatoimen osaaminen tar-

kastusvaliokunnissa onkin jäänyt liian vähälle huomiolle sekä meillä että muualla.

Valiokunnan jäsenten taustat tulee kuvata tarkemmin, jotta tilinpäätöksen lukija saa totuudenmukaisen kuvan heidän todellisesta osaamisestaan yleisesti ja erityisesti laskentatoimen asiantuntemuksestaan. Pörssiyrityksessä vähintään yhdellä jäsenellä valiokunnassa pitää nimenomaan olla syvälinen IFRS-standardien tuntemus.

Laskentatoimen osaamiseen kuuluu myös tilintarkastuksen viitekehyksen ja prosessin tunteminen, sillä tarkastusvaliokunnan tulee seurata tilintarkastusta. Erillisen tarkastusvaliokunnan omaavilla yrityksillä on yleensä luotettavampi tilinpäätös eli vähemmän tuloksen ”manipulointia” kuin yhtiöissä, joilta valiokunta puuttuu.

Sekä omistaja että mahdollinen sijoittaja tekevät väärät johtopäätökset tilinpäätöksen luotettavuudesta ja yrityksen taloudellisesta asemasta, mikäli laskentatoimen asiantuntemus tarkastusvaliokunnassa ei ole ajan tasalla. Tämä vaikuttaa negatiivisesti pääomamarkkinoiden toimivuuteen ja rahan hintaan. □

- 1 Arvopaperimarkkinayhdistys, Hallinnointikoodi Corporate Governance 2015.
- 2 Mikäli yrityksellä ei ole tarkastusvaliokuntaa, vähintään yhdellä riippumattomalla hallitusjäsenellä tulee olla syvälinen laskentatoimen asiantuntemus.
- 3 Raitanen, H., Revisionsutskottes inverkan på resultatmanipulation, Svenska handelshögskolan, Pro gradu avhandling, 2015.
- 4 Singhvi, M., Rama, D., & Barua, A., Market Reactions to Departures of Audit Committee Directors, Accounting Horizons, Vol. 27, No. 1, 2013.
- 5 IASB (International Accounting Standards Board), Leases: Project Update, August 2014.

Hankenin kauppakorkeakoulun professori, KTT **Pontus Troberg** on toiminut mm. FASB:n ja SEC:n edustajana kansainvälisessä tilinpäätösraportoinnin konferenssissa.

Kuinka rakentaa toimiva compliance-järjestelmä?

Compliance-toiminnon tarpeen arvioinnissa tulee huomioida yhtiön toimiala, koko, kansainvälisyys ja se, miten säännelty yhtiön toimiala on. Resurssointia pohdittaessa on arvioitava, mitä toiminnolla saavutetaan ja miten suuri yhtiön compliance-riski on.

KRISTIINA LAGERSTEDT

Compliance on käsitteenä laaja – sen suomentamiseksi on vaikeaa. Onko oikea suomennos vaatimustenmukaisuus, lainmukaisuus vai mikä? Koska hyvää suomennosta ei ole, tässä artikkelissa käytetään englanninkielistä termiä ”Compliance”, joka on myös osaltaan jo vakiintunut suomen kieleen.

Compliance-toiminnon sijainti
Organisatorisesti compliance on sijoitettu Three lines of Defense -mallissa toiseen puolustuslinjaan yhdessä talouden kontrollitoimintojen ja riskienhallinnan kanssa. Compliance-toiminnon pää tarkoituksena on varmentaa se, että

lait, säädökset ja yrityksen sisäiset toimintaohjeet (engl. Policy) ja vaatimukset ovat oikeiden henkilöiden tiedossa.

Toisaalta toiminnon tarkoituksena on myös seurata sitä, että annettuja ohjeita ja lakeja noudatetaan. Compliance voidaan luokitella osaksi yrityksen varmennustoimintoja (Assurance). Compliance-toiminto tekee läheisesti yhteistyötä sisäisen tarkastuksen, riskienhallinnan ja lakiyksikön kanssa sekä muiden koko yritykselle tai konsernille yhteisten tahojen kanssa – avustaakseen liiketoimintaa.

Toiminnon tehtävät eivät ole kuitenkaan puhtaasti toista puolustuslinjaa vaan niistä löytyy elementtejä, jotka kuuluvat ensimmäiseen ja kolmanteen puolustuslinjaan.

Compliance-toiminto raportoi tavallisesti joko suoraan toimitusjohtajalle, lakiasiain johtajalle, talousjohtajalle tai sisäiselle tarkastukselle. Joissakin tapauksissa Compliance-toiminto raportoi suoraan hallitukselle tai tarkastusvaliokunnalle.

Milloin erillistä compliance-toimintoa tarvitaan?

Compliance-toiminnon tarpeellisuuden arvioinnissa tulee ottaa huomioon yhtiön toimiala(t), yhtiön koko, kansainvälisyys ja se, miten paljon lait ja asetukset toimialaa sääntelevät. Pankkitoiminnassa compliance-toiminnon tai vastaavan perustaminen on usein perusteltua jo yksityiskohtaisten lakien ja markkinoiden sääntelyn takia.

Compliance-toiminto voi sijoittua osaksi lakiasioiden yksikköä tai olla oma itsenäinen yksikkönsä. Joissakin tapauksissa on päädytty hybridi-ratkaisuun, jossa yksiköllä on läheisempi yhteys/ linkki liiketoimintaan. Mikäli yritys toimii useammassa maassa tai useammalla liiketoiminta-alueella, on perusteltua nimetä ja kouluttaa myös paikalliset compliance-vastaavat, joiden tarkoituksena on olla lähempänä liiketoiminnan/ maan henkilöstöä.

Paikallisen compliance-vastaavan tarkoituksena on pysyä tietoisena siitä, mitä haasteita lainmukaisuudessa pysymisessä on, ja myös toimia osana yhtiön sisäistä raportointikanavaa. Hänen tulee olla se henkilö, jolle paikallisesti voidaan raportoida mahdollisista ongelmista – ja jota uskalletaan helposti lähestyä.

Kustannustaso ja tavoiteltu riippumattomuus tulevat valitun mallin osalta myös harkittavaksi. Compliance-toiminnon perustaminen osaksi lakiasiantoimintoa on yleensä kustannuksiltaan edullisempi ratkaisu kuin itsenäisen toiminnon perustaminen. Itsenäinen toiminto on riippumaton muista yhtiön yksiköistä.

Listautuva yhtiö

Listautuvan yhtiön omistuspohja laajenee tavallisesti verrattuna aikaan ennen listautumista. Muutaman yksittäisen omistajan sijaan jatkossa on ehkäpä satoja tai jopa tuhansia osakkeenomistajia. Yksityisomisteisen yhtiön liikesuh-

teet ovat kulttuurissamme perustuneet perinteisesti luottamukseen – omistaja solmii liikesuhteita henkilöihin, joihin hänellä on luottamus ja usein liiketoimintaan ei vaivauduta edes tekemään kirjallista sopimusta vaan luotetaan siihen, että vastapuoli pitää sanansa.

Listatun yhtiön omistajien pitää pystyä luottamaan siihen, että yhtiön toiminnassa perusasiat ovat kunnossa – ja tähän lisävarmistusta antavat toisen- ja kolmannen puolustuslinjan toiminnot: compliance ja sisäinen tarkastus.

Tilanteissa, joissa listautuvalla yhtiöllä ei ole olemassa olevaa compliance-toimintoa, on mielestäni tarkoituksenmukaista aloittaa siten, että compliance-rooli on annettu tietyille henkilöille osana hänen kokonaisrooliaan / hänen kokonaisvastuualuettaan. Resurssien tarve ja myös tehtävien määrä täsmentyy ajan kuluessa ja riippuu osaltaan myös hallituksen ja ylimmän joh-

don asettamasta ambitiotasosta – miten hyviä halutaan olla. Myös yrityksen kasvu ja laajeneminen uusiin maihin saattaa lisätä varmennustoimintojen resurssitarvetta.

Resurssien määrää päätettäessä tulee kuitenkin miettiä, mitä toiminnolla saavutetaan ja miten suuri yhtiön compliance-riski on. Toisin sanoen millaisia riskejä lakien, säädösten tai määräysten noudattamatta jättämisestä aiheutuu mahdollisten oikeudellisten seuraamusten, merkittävien taloudellisten tappioiden tai yrityksen maineen menettämisen seurauksena.

Compliance-toiminnon rakentaminen

Toimivan compliance-järjestelmän perusta on luonnollisesti tuki hallitukselta ja ylimmältä johdolta. Tone from the top – yrityksen kulttuuri ja myös eettinen ympäristö – joko mahdollistavat

tai eivät mahdollista tällaisen järjestelmän toimivuuden.

Usein compliance-toiminnon kivi-jalkana tai sateenvarjona toimii yhtiön Code of Conduct, joka luo perustan sille, mitä yrityksen työntekijöiltä odotetaan. Tätä täydennetään tarvittavilla prosesseilla ja toimintaohjeilla (Policy). Kullekin toimintaohjeelle tulee myös nimetä omistaja (Policy owner), joka varmistaa että toimintaohjeen sisältö on ajan tasalla – ja että toimintaohjeeseen sisältyvät kontrollit toimivat tarkoituksenmukaisesti.

Omistaja on myös päävastuussa siitä, että uusi toimintaohje tai sen muutokset on kommunikoitu oikeille henkilöille. Omistajan tehtävänä on myös suunnitella ja valmistella riittävän yksityiskohtainen koulutus compliance-toiminnon avustuksella. Jalkauttaminen ja koulutus ovat implementoinnissa äärimmäisen tärkeitä elementtejä –

KUVA: Mvphotostock

miten kukaan voi noudattaa sääntöä, josta ei ole tietoinen?

Viestintäyksikkö avustaa toimintaohjeeseen liittyvän laajemman viestinnän suunnittelussa. Tällainen tarve tulee yleensä silloin, jos jotakin perusprosesseista muutetaan merkittävästi. Tai jos jonkin toimintaohjeen noudattamista halutaan erityisesti korostaa. Esimerkkinä voisi mainita ostotoiminnan prosessit, jotka ovat tärkeitä koko henkilökunnalle.

Toimintatapojen noudattamisen varmistaminen

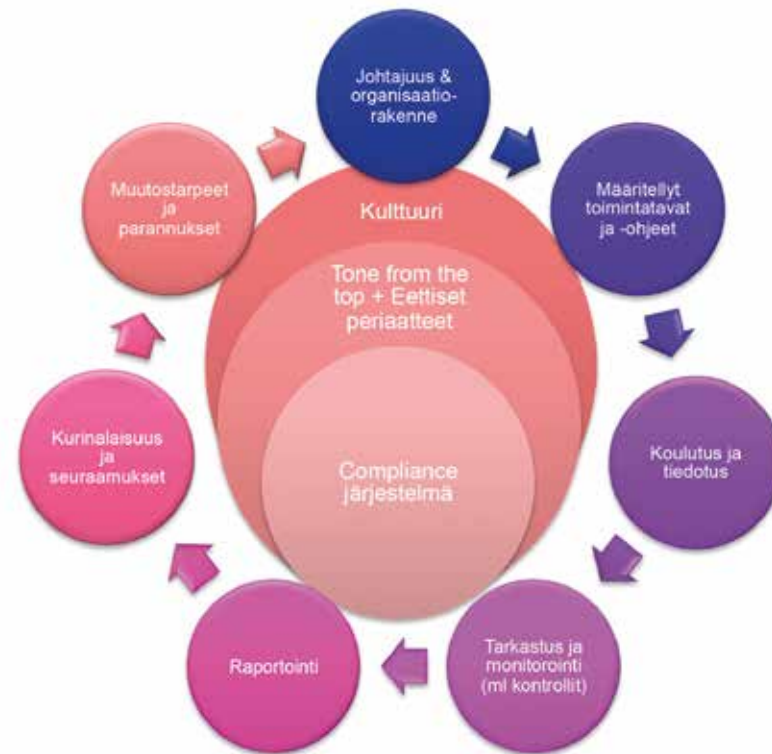
Prosesseihin sisältyvien kontrollien tulee varmistaa, että määritelty prosessia ja toimintaohjetta noudatetaan. Vielä parempi vaihtoehto on, että prosessissa käytettäviin taloushallinnon järjestelmiin sisällytetään automaattiset kontrollit tai estetään prosessista poikkeava toiminta.

Tarkastustoiminnot kuten esim. sisäinen tarkastus antaa lisävarmuutta tarkastamalla määriteltyjen toimintaohjeiden noudattamista. Lisäksi voidaan antaa suosituksia siitä, miten prosessia ja kontrolleja tulee muuttaa niiden toimivuuden varmistamiseksi.

Compliance-toiminto suunnittelee yleensä yhdessä muiden varmennustoimintojen kanssa mitä raportoidaan ja kenelle. Compliance-raportointi pitää tyypillisesti sisällään mm. koulutuksen toteutumisen (kuinka suuri osa kohderyhmästä on suorittanut toimintaohjeen jalkautukseen sisältyvän koulutuksen), säännösten tietämyksen tason arvioinnin (kuinka hyvin toimintaohje on implementoitu), miten hyvin sääntöjä on noudatettu ja tietoon tulleet väärinkäytökset. Näitä arviointeja voidaan toteuttaa myös erilaisilla tutkimusmenetelmillä tai itsearviointina.

Compliancen rooli mahdollisessa väärinkäytöstilanteessa

Raportointikanava tarvitaan myös sen tilanteen varalle, jos huomataan tai

Kuva 1: Toimivan Compliance-järjestelmän peruselementit

Code of Conduct	Fair Competition Policy	Related Party Policy
Donation Policy	Privacy Policy	Information Security Policy
Equal Opportunities Policy	Procurement Policy	Anti-Bribery & Corruption Policy
Corporate Governance Framework	Insider Regulations	Disclosure Policy

Kuva 2: Esimerkki yhtiön toimintatavoista (Policy)

epäillään väärinkäytöstä yrityksen sisällä tai esimerkiksi toimittajien puolelta. Raportointikanava voi olla ilmiantokanava (whistleblower) tai yrityksen sisällä muutoin määritelty raportointikanava (HR, controller-toiminnot, sisäinen tarkastus, compliance). Usein näiden viestien vastaanottaja on compliance-yksikkö tai sisäinen tarkastus.

Väärinkäytösepäilyn oikeanlaiseksi hoitamiseksi yrityksellä tulee olla tut-

kintaprosessi, jossa on määritelty eri tahojen roolit tässä tutkimuksessa sekä myös se, kuka tekee päätöksiä tutkimuksen lopputuloksen perusteella. □

Kristiina Lagerstedt
vastaa Sanoma-konsernin sisäisestä tarkastuksesta ja riskienhallinnasta. Hän on ECIIA:n hallituksen sekä IIA Globalin Ammatillisten asioiden toimikunnan jäsen.

UUSI BALANSSI ONLINE KULKEE KEVYESTI MUKANA

Löydät entistä reaaliaikaisemmin Balanssi-lehden taloudelliseen raportointiin ja corporate governanceen liittyvät asiantuntija-artikkelit ja uutiset uudesta palvelustamme:

www.balanssionline.fi

Päiset lukemaan artikkeleita ja lehden aiemmin ilmestyneitä numeroita online-palvelussa kaikilla päätelaitteilla silloin, kun sinulle sopii. Tehokkain hakutoiminnoin teet vaivattomasti esim. teema- ja kirjoittajakohtaisia artikkelihakuja.

Lehden vuosikertatilaajana voit tutustua Balanssi Online -palveluun veloitusetta vuoden 2016 aikana! Saat käyttäjätunnukset lähettämällä sähköpostiosoitteesi toimitukseen toimitus@balanssilehti.fi

Jatkuva, 12 kk lukuoikeus Balanssi Online -palveluun 125,00 € (sis. alv 24 %).

Koekäyttötunnukset ja rekisteröityminen
www.balanssionline.fi

Tiedustelut ja tilaukset myös
toimitus@balanssilehti.fi
puh. (09) 694 4064

Kasvunälkäisille pk-yrityksille löytyy rahoitusta

Suomen hyvinvointi pohjaa yritysten menestymiseen. Tekesin innovaatorahoituksen avulla yritykset voivat kasvaa nopeammin, luoda vientiä ja uudistaa liiketoimintaansa.

REIJO KANGAS

Tekes rahoittaa yrityksiä, joilla on halua ja kykyä uudistua. Kasvuhaluisen yrityksen tunnusmerkkejä ovat muun muassa hyvä tiimi, osaaminen ja asenne sekä kansainvälisen tason tuote tai palvelu.

Ensin tutkitaan markkinoita ja kehitetään asiakasymmärrystä Tekes auttaa yritystä selvittämään mahdollisuuksiaan nopeaan kansainväliseen kasvuun. Kasvu perustuu yrityksen uskottavaan kasvuvisioon. Johdon osaaminen sekä asiakasymmärrys ovat tässä vaiheessa keskeisessä roolissa.

Tekes voi rahoittaa muun muassa markkina- ja kilpailijakartoituksen tekemistä, liiketoimintasuunnitelman päivittämistä tai uuden konseptin ja tuotteen testaamista potentiaalisilla asiakkailla. Rahoituksemme voi myös kohdistua yrityksen johdon ja henkilöstön osaamisen arviointiin sekä kehittämiseen. Samalla arvioidaan tarvittavat ulkopuoliset resurssit ja rahoitus sekä mahdolliset liiketoimintaverkostot.

Digiboosti on esimerkki erikoisosamisen tuomisesta yrityksen käyttöön. Sen avulla eri alojen pk-yritykset voi-

vat palkata digiammattilaisen. Tekes maksaa digiammattilaisen palkasta puolet yhden vuoden ajan. Digiboostin avulla voidaan myös hankkia tietoa markkinoiden mahdollisuuksista.

Pk-yritysten yhteisille kansainvälisille messuhankkeille ja vientiponnistuksiin on käytössä messuavustus ja

KAS-Telineet Oy

KAS-Telineet Oy kehitti Tekesin rahoituksella ohjelmiston, joka laskee rakennustelineiden tarjouslaskentaan käytettyä aikaa noin 70 prosenttia. Asiakkaat näkevät suunnitelmat 3D-mallina ennen asennusta. Liikevaihdon kasvu vuosina 2010–2014 on ollut yli 20 prosenttia vuodessa. Yritys hakee nyt kasvua Norjasta ja Ruotsista.

Skaala Oy

Skaala Oy:n viimeisin uutuus toi ikkunaan ilmanvaihtokoneiston ja lämmön talteenoton. Ikkunat voivat kommunikoida keskenään langattomasti tai kiinteän verkon avulla. Yritys on muutenkin kasvu-uralla. Skaala perusti tehtaan Venäjälle vuonna 2015 ja käynnistää tänä vuonna 14 miljoonan euron investointiohjelman. Sen rinnalla etenee vuoteen 2017 kestävä Cleantech-tuotteiden ja -ratkaisujen tuotekehitysohjelma, jonka budjetti on noin 8 miljoonaa euroa. Tekes on rahoittanut yrityksen kehitystoimintaa ja kansainvälistymistä useissa hankkeissa.

HappyorNot Oy

HappyOrNot Oy on lanseerannut asiakaspalautetta kaupoissa ja muissa tiloissa keräävän palvelun. Noin metrin korkeassa laitteessa on neljä nappia, joita painamalla asiakas ilmaisee tuntemuksensa palvelusta. Laite on yksinkertainen, mutta analysointiohjelmiston avulla palautteista saa paljon tietoa irti liitettyinä esimerkiksi kellonaikoihin ja kampanjoihin. Tekesin *Nuoret innovatiiviset yritykset* -rahoituksen avulla yritys lähti vientimarkkinoille. Nykyään suurin osa liikevaihdosta tulee viennistä, ja yritys auttoi viime vuonna 2 000 yritystä keräämään palautetta 143 miljoonalta asiakkaalta.

voida hyödyntää liiketoiminnassa, voidaan laina muuttaa osittain tai kokonaan avustukseksi.

Tekes on osa Team Finlandia, joka kokoaa yhteen kaikki valtion rahoitteiset kansainvälistymispalvelut. Asiantuntijamme voivat siis kertoa muistakin kuin Tekesin rahoitusmahdollisuuksista.

vientirenkaiden rahoitus, jotka siirtyivät Tekesin palveluiksi tämän vuoden alusta alkaen.

Kasvuloikkaan merkittävämpi rahoitus

Yritysten tutkimusprojekteissa pääpaino on uuden osaamisen ja tiedon luomisessa. Näissä projekteissa ei synny valmista tuotetta tai palvelua vaan uuden ratkaisun saaminen markkinoille vaatii vielä jatkokehittämistä. Tällaisia projekteja Tekes voi rahoittaa avustuksella.

Kansainvälisille markkinoille pääsy vaatii usein uutta ratkaisua tai nykyisen tuotteen muokkaamista. Ratkaisun toimivuus voidaan varmentaa ketterästi pilotoimalla. Tekes rahoittaa tämännäytteisiä projekteja vakuudettomalla ja matalakorkoisella lainalla. Tekes jakaa projektiin liittyvää riskiä. Jos projekti epäonnistuu tai sen tuloksia ei

EU-rahoitusta entistä suoraviivaisemmin

EU-rahoituksen tavoitteena on luoda Eurooppaan kasvua ja uusia työpaikkoja sekä parantaa eurooppalaisten yritysten asemaa globaalissa kilpailussa. Euroopan Unionin *Horisontti 2020 -ohjelmassa* pk-yritykset voivat osallistua yhteishankkeisiin yhdessä kansainvälisten kumppanien kanssa tai hakea rahoitusta innovaationsa kaupallistamiseen yksinkin uudesta pk-rahoituksesta.

Yhteishankkeeseen pk-yrityksen on helppo lähteä mukaan esimerkiksi yhdessä suomalaisen yliopiston tai tutkimuslaitoksen kanssa. Rahoituksen lisäksi EU-hankkeet ovat hyvä väline

Wapice Oy

Vuonna 1999 perustettu vaasalainen Wapice on kasvanut ja kansainvälistynyt tasaisesti koko historiansa ajan. Wapicen ratkaisuilla voidaan esimerkiksi tarkkailla ja ennakoida paperikoneen kuntoa, akkujen ja voimanlähteiden tilaa sekä erilaisten koneiden ja laitteiden käyttöastetta sekä tulevaa huoltotarvetta. Tarvittava data voidaan analysoida ja ohjaustoimet tehdä vaikkapa mobiililaitteilla. Vuonna 2016 liikevaihto hipoo jo 20 miljoonaa euroa ja henkilöstömäärä 300 työntekijää. Yritys on tehnyt Tekesin kanssa pitkään yhteistyötä ja Wapice on ollut mukana myös monissa EU:n Horisontti-hankkeissa.

verkottua uusien kumppanien kanssa vaikkapa omien markkinoiden laajentamiseksi.

Miten alkuun?

Jos kasvun valmistelu kiinnostaa tai sinulla on jo olemassa kasvuvisio, ota yhteyttä. Kynnys on matalalla!

Lähetä kehitysideasi sähköiseen Team Finland -tunnustelupalveluun. Otamme sinuun yhteyttä viikon kuluessa. Tai soita Team Finland -puhelinpalveluun, vastaamme kysymyksiisi ma–pe klo 9–16 numerossa 029 50 20510. □

www.tekes.fi/tunnustelu

www.tekes.fi

www.tekes.eu (EU:n Horisontti 2020 -ohjelma Suomessa)

Reijo Kangas johtaa Tekesissä pieniä ja keskisuuria yrityksiä rahoittavaa yksikköä.

Finnveran lainat ja takaukset pk-yrityksille

Finnveran pk-yrityksille tarkoitettuja rahoituspaketteja ja takauksia voivat pääsääntöisesti hakea kaikkien muiden toimialojen yhtiöt paitsi maa- ja metsätalouden sekä rakennusliiketoiminnan perustajaurakoinnin parissa toimivat.

Finnvera-laina

Finnvera-laina (aiemmin Investointi- ja käyttöpääomalaina) on tarkoitettu sekä uusille että jo toimiville pk-yrityksille kotimaisten rakennus-, kone- ja laiteinvestointien, energia- ja ympäristöhankkeiden, käyttöpääomatarpeiden sekä erilaisen omistusjärjestelyjen rahoittamiseen. Lainaa hakeva yritys voi olla joko toimintaansa vasta aloittava tai jo toimiva yritys. www.finnvera.fi/Tuotteet/Lainat/Finnvera-laina

Yrittäjälaina

Yrittäjän henkilökohtaisella lainalla voidaan rahoittaa sijoituksia osakeyhtiön osakepääomaan ja/tai sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Rahoittaa voidaan myös jo toimivan yrityksen osakkeiden ostoa. Lainaa voidaan myöntää osakeyhtiön osakkaalle, jonka osuus osakepääomasta ja äänivallasta on yrittäjälainalla rahoitetun sijoituksen tai osakekaupan jälkeen vähintään 20 %. Lainaa voidaan myöntää usealle saman yrityksen perustajalle tai osakkaalle. Yrittäjälaina voi olla enintään 100 000 € / luotonsaajaa ja sen saaminen edellyttää vähintään 20 % omarahoitusosuutta. www.finnvera.fi/Tuotteet/Lainat/Yrittajaelaina

Kansainvälistymislaina

Kansainvälistymislaina on tarkoitettu suomalaisen pk-yrityksen ulkomailla tapahtuvan liiketoiminnan rahoittamiseen. Rahoituksen kohteena voi olla suomalaisen pk-yrityksen ulkomaille perustettavan tai siellä toimivan tytä- tai osakkuusyrityksen tai toimipaikan investointit, kehittäminen tai kasvu. Myös omis-

tusosuuden hankinta, lisäys tai osakepääoman korottaminen ulkomaisessa tytä- tai yhteisyrityksessä voi tulla kysymykseen. Rahoituksen saajalla tulee olla sijoituksen jälkeen vähintään 1/5 ulkomaisen osakkuusyrityksen äänimäärästä. Ulkomaisen yrityksen on ensisijaisesti harjoitettava tuotannollista-, kokoonpano-, huolto- tai palvelutoimintaa. Lainaa voivat hakea yritykset, jotka työllistävät alle 250 henkilöä ja joiden vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa € tai taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa €.

www.finnvera.fi/Tuotteet/Lainat/Kansainvaelistymislaina

Siltarahaus

Kyse on Finnveran käyttöpääomalainasta, jolla paikataan yrityksen käyttöpääoman tarvetta ELY-keskuksen tai Tekesin myönteisen avustuspäätöksen ja avustuksen maksatuksen välissä. ELY-keskusten avustushakijoista siltarahoitusta voivat hakea vain yritykset, jotka ovat hakemassa yrityksen kehittämisavustusta. Rahoituksen maksaminen edellyttää myönteistä avustuspäätöstä Tekesiltä ja ELY-keskukselta. Lainan määrä voi olla enintään 70 % avustuksen määrästä, Tekesin myöntämässä avustuksissa kuitenkin enintään 500 000 €. EU:n valtiontukisäännökset voivat vaikuttaa siltarahoituksen hintaan korottavasti. www.finnvera.fi/Tuotteet/Lainat/Kansainvaelistymislaina

Joukkovelkakirjarahaus

Finnvera voi merkitä EU:n määritelmän mukaisen pienen tai keskisuuren yrityksen joukkovelkakirjalainaa sekä lisäksi tätä suuremman yrityksen joukkovelkakirjalainaa, mikäli yrityksen liikevaihto on enintään 300 miljoonaa € viimeksi vahvistetussa tilinpäätöksessä. Rahoitus soveltuu investointeihin, toiminnan laajentamiseen ja kehittämiseen tai rahoitusrakenteen järjestelyyn. www.finnvera.fi/Tuotteet/Lainat/Joukkovelkakirjarahaus

Alkutakaas

Finnveran alkutakaas auttaa yritystä saamaan rahoitusta pankista erilaisiin investointi- ja käyttöpääomatarpeisiin. Alkutakaas on tarkoitettu aloittaville yrityksille, joiden merkitsemisestä kaupparekisteriin on kulunut enintään kolme vuotta ja joiden omistajat ovat luonnollisia henkilöitä. Finnveran takausosuus voi olla enintään 80 % kuitenkin siten, että yhdelle yritykselle myönnettyjen alkutakausten määrä on yhteensä enintään 80 000 €. www.finnvera.fi/Tuotteet/Takaukset/Alkutakaas

Finnvera-takaas

Takaas on tarkoitettu vakuudeksi erilaisiin pk-yritysten kotimaisiin rahoitustarpeisiin kuten investointeihin ja/tai käyttöpääomaan sekä liiketoiminta- tai yrityskauppojen vaatimaan rahoitukseen. Se sopii pk-yrityksille sekä erityisin perustein myös suuryrityksille. Takaas sopii pankin, rahoitusyhtiön tai vakuutusyhtiön antamien lainojen tai pankkitakausten vakuudeksi esimerkiksi velkakirjaluotossa, luotollisissa tilissä, luottolimiitissä, pankkitakauksessa (toimitusvakuus, muu vastuusitoumus), pankkitakausliimitissä (toimitusvakuus) ja factoringrahoituksessa. www.finnvera.fi/Tuotteet/Takaukset/Finnvera-takaas

Kansainvälistymistakaas

Takaas on tarkoitettu suomalaisen pk-yrityksen ulkomailla tapahtuvan liiketoiminnan rahoittamisen vakuudeksi. Takaas voi olla enintään 80 % luoton tai muun rahoitussitoumuksen määrästä. Käyttötarkoituksena voi olla suomalaisyrityksen ulkomaille perustettavan tai siellä toimivan tytä- ja osakkuusyrityksen tai toimipaikan investoinnit, kehittäminen tai kasvun rahoitus. Myös omistusosuuden hankinta, lisäys tai osakepääoman korottaminen ulkomaisessa tytä- tai yhteisyrityksessä voi tulla kysymyk-

seen. Rahoituksen saajalla on sijoituksen jälkeen oltava vähintään 1/5 ulkomaisen yhtiön äänimäärästä. Rahoitettavan toiminnan on oltava ensisijaisesti tuotannollista-, kokoonpano-, huolto- tai palvelutoimintaa. Takausta voivat hakea yritykset, joissa henkilökuntaa on alle 250 henkeä ja liikevaihto on enintään 50 miljoonaa € tai taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa €. www.finnvera.fi/Tuotteet/Takaukset/Kansainvaelistymistakaas

Vientitakaas

Takauksen avulla viejä voi saada pankista viennin valmistusaikaista tai toimituksen

jälkeistä käyttöpääoman rahoitusta. Takausta voidaan käyttää myös vastavakuutena pankille toimitustakauksissa ulkomaiselle ostajalle (tarjousajan-, ennakkomaksum- ja toimitus- sekä takuuajan takaus) ja sen myöntäminen edellyttää mm., että hankkeeseen liittyy suomalainen intressi. Finnveran takausosuus on enintään 80 % rahoittajan myöntämästä lainasta tai muusta rahoitussitoumuksesta. www.finnvera.fi/Tuotteet/Takaukset/Vientitakaas

Alustakaas

Alustakaas on suomalaisen laivanvarustamo- tai laivanrakennustoimintaa har-

joittavan yrityksen luotolle annettava vakuus. Se voidaan myöntää yrityksille koosta tai omistussuhteista riippumatta. Takaas annetaan omavelkaisen takauksena, joka voidaan myöntää sekä kotietä ulkomaisille luotoille. Laivanrakentajat voivat hakea takausta vakuudeksi kotimaisen alustoimituksen rakennusaikaiselle luotolle. www.finnvera.fi/Tuotteet/Takaukset/Alkutakaas

Tutustu myös Finnveran tarjoamiin vientitakuisiin luottotappioiden varalta ja viennin rahoitukseen: www.finnvera.fi/Tuotteet/Vientitakuut

ELY-keskusten myöntämät tuet pk-yrityksille

ELY-keskukset myöntävät pk-yrityksille harkinnanvaraisia avustuksia uuden liiketoiminnan luomiseen, kasvun ja kansainvälistymisen edistämiseen sekä innovaatio- toiminnan vahvistamiseen.

Yrityksen kehittämisavustus

Avustusta voidaan myöntää merkittäviin kehittämis- ja investointihankkeisiin, joilla yritys esimerkiksi kehittää liikkeenjohtoja markkinointitaitojaan tai uusia tai uudistettuja tuotteita, palveluja tai tuotantomenetelmiä, parantaa kansainvälistymisvalmiuksiaan ja vientiedellytyksiään, kartoittaa uusia markkinoita ja liiketoimintamahdollisuuksia tai hakee kasvua kone-, laite- tai rakennusinvestointiin.

Yritysten toimintaympäristön kehittämisavustus

Avustusta voivat hakea voittoa tavoittelemattomat julkiset ja yksityiset yhteisöt sekä säätiöt hankkeisiin, joiden tarkoituk-

sena on aikaansaada välittömiä vaikutuksia pk-yritysten toimintaympäristöön tai yritystoiminnan kehittämisedellytyksiin. Avustusta voidaan myöntää mm. yritys- toiminnan kannalta tarpeellisiin selvityksiin, yritysten tarvitsemien palveluiden kehittämiseen ja yritysten yhteistyön edistämiseen.

Tuki yritys-kohtaisiin kansainvälistymishankkeisiin

Pienet ja keskisuuret yritykset voivat hakea ELY-keskuksilta avustusta kansainvälistymishankkeisiin, joissa esimerkiksi kehitetään yrityksen kansainvälistymisvalmiuksia, kartoitetaan markkinoita, tehdään tarvittavia selvityksiä uusille markkinoille tarkoitetuista tuote- tai palvelulanseerauksista, kehitetään yrityksen liiketoimintaa ja liikkeenjohtoa. Avustuksen enimmäismäärä on 50 % hyväksytyistä menoista. www.ely-keskus.fi/web/ely/yrityksen-kehittaminen#.VqcafoWLRD8

TULOSSA

Uusi pk-yritysten rahoitusohjelma

Pienten ja keskisuurten yritysten rahoituksen saatavuutta pyritään parantamaan Euroopan investointipankin takausohjelmalla vuosiksi 2016–2020. Uutta velkarahoitusta voi hakea yrityksen perustamisen alkuvaiheeseen, kehittämiseen, investointeihin ja käyttöpääomaan. http://www.tem.fi/yritykset/tiedotteet_yritykset?89508_m=119786

Pk- ja midcap-kasvuyritysten juniorilaina Finnveralta

Finnvera ottaa hallituksen joulukuun päätöksen mukaisesti käyttöön uuden pienten ja keskisuurten sekä midcap-yritysten kasvua ja kansainvälistymisloikkia tukevan juniorilainan. Se on vieraan pääoman ehtoista lainaa, jolla on heikompi etusija kuin muilla kulloinkin erikseen sovittavilla yrityksen vastuilla. Juniorilainoitus mahdollistaa markkinaehtoisten rahoittajien saamisen mukaan rahoitushankkeisiin. http://www.tem.fi/yritykset/tiedotteet_yritykset?89508_m=119699

Joukkorahoitus

– mistä on kyse?

Joukkorahoitus on pienyrityksille varteenotettava uudenlainen rahoitusmuoto. Valmisteilla olevan uuden lain pyrkimyksenä on mm. luoda toimialalle selkeät pelisäännöt ja varmistaa vaihtoehtoiselle rahoituskanavalle toiminta- ja kasvuedellytykset riittävää sijoittajansuojaa unohtamatta.

JUKKA PAUNONEN, EEVA TERHO, SOFIA DANIELSSON

Joukkorahoituksella tarkoitetaan rahoitusmuotoa, jolla kerätään rahoitusta yritysten toimintaan sekä henkilöiden ja organisaatioiden hankkeille. Tyypillisesti rahoitus kerätään internetissä toimivien palvelualustojen kautta lukuisilta yksityishenkilöiltä, jotka rahoittavat hanketta suhteellisen pienellä summalla. Joukkorahoituksen muoto ja kohde voivat vaihdella paljon.

Joukkorahoituksen eri muodoista voidaan erotella lahjoitus- ja palkintomuotoiset joukkorahoitushankkeet, ja toisaalta laina- ja sijoitusmuotoinen joukkorahoitus, joita koskevaa lainsäädäntöä valtiovarainministeriössä ollaan parhaillaan laatimassa.

Mitä ja kuinka suurta on joukkorahoitus?

Joukkorahoituksella on kerätty rahoitusta niin elokuvien tekemiseen, pani-

moiden liiketoimintaan kuin tabletti-tietokoneiden kehitykseenkin. Joukkorahoitus ei ole uusi tapa kerätä rahaa, mutta internetin yleistynyt käyttö on mahdollistanut sen hyödyntämisen aiempaa huomattavasti laajamittaisemmin.

Vuonna 2013 Suomen joukkorahoitusmarkkinoiden koko oli valtiovarainministeriön mukaan noin 18 miljoonaa euroa. Valtiovarainministeriön mukaan markkinat kasvavat noin 20–50 prosenttia vuodessa vaikkakin välitetyt rahamäärät ovat vielä olleet maltillisia. Voidaankin todeta, että markkinat ja sijoittajat ovat olleet mukana ilmiössä, mutta lainsäätäjä ei. Tilanne on kuitenkin muuttumassa.

Joukkorahoitus rahoitusmuotona

Joukkorahoitus on ollut kasvussa erityisesti startup- ja muiden pk-yritysten →

KUVA: Mvphotoshock

uutena rahoitusmuotona. Rahoitusta voidaan kerätä jo siinä vaiheessa, kun yrityksellä on idea, mutta ei varoja sen kehitykseen saati toteutukseen.

Lisääntynyt rahoitusalan regulaatio on osaltaan luonut kasvun edellytykset joukkorahoituksen tyyppiselle rahoitukselle samalla, kun perinteisempien rahoitusmuotojen saaminen on tiukentunut. Luottolaitoksia koskevat vaka-
varaisuus- ja maksukykyvaatimukset ovat kiristyneet.

Tämä on korottanut pankkien vakavaraisuusvaatimuksia ja lisännyt varainhankinnan kustannuksia vähentäen samalla luottolaitosten mahdollisuutta vastata markkinoilla toimivien yritysten rahoitustarpeisiin. Samalla se on tuonut sijoittajille myös mahdollisuuden uuden tyyppiseen sijoitusmuotoon, jossa listaamattomiin yrityksiin voi päästä mukaan pienemmällä summalla.

Riskit ja pitkä sijoitus-horisontti pidettävä mielessä

Joukkorahoitustyyppinen sijoittaminen ei kuitenkaan ole vakiintunutta ja lähdettäessä tämän tyyppiseen sijoitustoimintaan mukaan on hyvä ymmärtää, että kohteet voivat olla riskialttiita ja sijoitushorisontit pitkiä. Sijoitusmielessä joukkorahoituskohteita on analysoitava kuten muitakin sijoituskohteita. Jokaisella yrityksellä on erilaiset lähtökohdat, tavoitteet ja strategiat. Ennen sijoitusta sijoittajan olisi tärkeää analysoida, miten yritys käyttää rahoituksessa saamansa varat, miten varat tullaan saamaan takaisin ja miten tuotto-odotus muodostuu.

Sijoittajan on hyvä tiedostaa, että listaamattomat osakkeet ja joukkolainat voivat tyyppisesti olla korkean riskin sijoituksia. Tämän tyyppiset sijoitukset voivat olla hyvä lisä sijoitus-salkkuun, mutta niihin saattaa liittyä lisäksi heikko likviditeetti, sillä listaa-mattomilla sijoituksilla on usein heikot jälkimarkkinat. Myös riski menettää koko sijoitettu pääoma on todellinen. Lainanhakijoiden maksukyky voi

JOUKKORAOITUS PÄHKINÄNKUORESSA

Rahoitusmuoto

Rahoitusta kerätään yritysten toimintaan sekä henkilöiden ja organisaatioiden hankkeille tyyppisesti internetissä toimivien palvelualustojen kautta lukuisilta yksityishenkilöiltä, jotka rahoittavat hanketta suhteellisen pienellä summalla.

Suosio

Vuonna 2013 Suomen joukkorahoitusmarkkinoiden koko oli noin 18 miljona euroa. Markkinat kasvavat VM:n mukaan noin 20–50 prosenttia vuodessa.

Riskialttiut

Kohteet voivat olla riskialttiita ja sijoitushorisontit pitkiä. Myös riski menettää koko sijoitettu pääoma on todellinen. Ei erillistä joukkorahoitusta koskevaa kansallista tai EU-tasoista lainsäädäntöä. Hajanaisen kansallisen lainsäädännön tilalle valmistellaan uutta joukkorahoitusta koskevaa lakia (hankenumero VM124:00/2013).

Uusi joukkorahoituslaki

Lakiehdotuksen mukaan soveltamisalaan kuuluu ainoastaan vastikkeellisen laina- tai sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen hankkiminen ja välittäminen. Tavoitteena mm. luoda selkeät laintasoiset pelisäännöt, monipuolistaa rahoitusmarkkinoita ja selkeyttää eri viranomaisten valvontavastuita.

Aikataulu

Lain valmistelu jatkuu lausuntopalautteiden pohjalta ja hallituksen esitys eduskunnalle annettaneen keväällä 2016.

heikentyä eikä lainatuotteella ole talletussuojaa. Aloittavista startup-yrityksistä suuri osa myös epäonnistuu. Kuitenkin onnistuneet sijoitukset voivat tuoda huomattavankin tuoton.

Joukkorahoitus on pienyrityksille varteenotettava uudenlainen rahoitusmuoto, mutta se on vielä hakemassa muotoaan, sillä valvontaan, verotukseen ja muuhun lainsäädäntöön liittyy avoinna olevia kysymyksiä. Sääntelyn selkeydellä on tärkeä merkitys joukkorahoituksen kasvun edellytyksille sekä sille, että Suomi pysyy mukana globaalisti nopeasti kasvavilla joukkorahoitusmarkkinoilla.

Sääntelyn nykytila ja haasteet

Joukkorahoitusta koskevaa erillistä EU-tasoista lainsäädäntöä ei ole, vaan

sitä koskevia tai siihen jollain tavalla liittyviä säännöksiä on monissa eri direktiiveissä ja asetuksissa. Myös Suomessa tilanne on toistaiseksi ollut hie-man epäselvä, koska joukkorahoitusta koskeva erillinen kansallinen sääntely puuttuu. Siksi valtiovarainministeriössä valmistellaankin parhaillaan nimenomaan joukkorahoitusta koskevaa lakia.

Joukkorahoitukseen voi tulla sovellettavaksi olemassa oleva sääntely kuten esimerkiksi rahankeräys- ja kuluttajansuojalaki taikka rahoitusmarkkinalainsäädäntö (esimerkiksi luottolaitos-sijoituspalvelu- ja arvopaperimarkkinalaki). Finanssivalvonta on kesällä 2014 julkaissut kotisivuillaan joukkorahoituksesta kannanoton, jota on päivitetty kesällä 2015. Kuitenkin alan toi-

mijoiden keskuudessa epätietoisuus oikeuslähteiden soveltamisesta on aiheuttanut tulkinnanvaraisia ja epäselviä tilanteita, koska voimassaoleva lainsäädäntö on hajanainen kokonaisuus.

Valmisteilla uusi joukkorahoituslaki

Suomessa uuden joukkorahoituslain soveltamisalaan kuuluu lakiehdotuksen mukaan ainoastaan vastikkeellisen laina- tai sijoitusmuotoisen joukkorahoituksen hankkiminen ja välittäminen. Täten palkinto- ja lahjoitusmuotoinen joukkorahoitus on tarkoitus jättää soveltamisalan ulkopuolelle.

Soveltamisalan ulkopuolelle jää lisäksi lainamuotoinen joukkorahoitus, jossa velallinen on kuluttaja. Tämä tarkoittaa sitä, että lakia ei sovelleta elinkeinoharjoittajiin, jotka myöntävät kuluttajasuojalain 7. luvun mukaisia kuluttajaluottoja kuluttajille.

Uuden joukkorahoituslain tavoitteena on valtiovarainministeriön mukaan luoda toimialalle selkeät laintasoiset pelisäännöt, monipuolistaa rahoitusmarkkinoita, lisätä sijoitusvaihtoehtoja erityisesti piensijoittajille, luoda toiminta- ja kasvuedellytykset täydentävälle ja osin vaihtoehtoiselle rahoituskanavalle unohtamatta riittävää sijoittajansuojaa. Lain tarkoituksena on myös selkeyttää eri viranomaisten vastuita eri joukkorahoitusmuotojen valvonnassa.

Joukkorahoituksen välittäjälle rekisteröintivelvoite

Lakiluonnoksessa joukkorahoitusta välittäville elinkeinoharjoittajille asetetaan rekisteröintivelvollisuus Finanssivalvonnan ylläpitämään joukkorahoituksen välittäjien rekisteriin. Finanssivalvonnan tulkintakannanoton mukaan sijoitusmuotoinen joukkorahoitus on lähtökohtaisesti toimiluvanvaraista sijoituspalvelun tarjoamista, joka sisältää liikkeeseenlaskun järjestämistä.

Toimijoille on haluttu luoda vaihtoehtoinen ja kevyempi rekisteröintime-

nettely, koska joukkorahoituksen välittäjille kyseisen tulkinnan perusteella tulisi velvollisuus sangen raskaan toimilupaprosessin läpiviemiseen. Joukkorahoituksen välittäjä voisi ehdotuksen mukaan, ilman sijoituspalveluyrityksen toimilupaa, tarjota yksinomaan arvopapereita ja rahasto-osuuksia koskevien toimeksiantojen välittämistä ja vastaanottamista sekä tarjota näihin rahoitusvälineisiin liittyvää sijoitusneuvontaa. Joukkorahoituksen välittäjä ei saa hallinnoida eikä pitää hallussaan asiakkaansa varoja tai arvopapereita eikä se saa olla velkaa asiakkaalleen.

Menettelytapa- ja tiedonantovelvollisuus

Joukkorahoituksen välittäjälle on lakiehdotuksessa asetettu menettelytapa- ja tiedonantovelvollisuuksia. Joukkorahoituksen välittäjän on toimittava rehellisesti, tasapuolisesti, ammattimaisesti ja asiakkaan edun mukaisesti. Välittäjän tulee myös noudattaa tiettyä sijoituspalvelulain säännöksiä mm. koskien kieltoa antaa markkinoinnissa totuudenvastaista tai harhaanjohtavaa tietoa. Lisäksi joukkorahoituksen välittäjän tulee tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi tehdä tapauskohtaisesti riittäväksi arvioitu yritystarkastus (due diligence) joukkorahoituksen saajassa.

Lakiehdotuksessa esitetään lisäksi joukkorahoitusta koskevaa esitepoikkeusta. Ehdotuksen mukaan joukkorahoituksen saajan ei tarvitsisi julkais-ta esitettä, jos arvopapereita tarjotaan ETA-alueella 12 kuukauden aikana yhteenlasketulta vastikkeeltaan alle 3,5 miljoonan euron suuruinen määrä.

Muutoksella pyritään helpottamaan erityisesti kasvu- ja pk-yritysten rahoituksen saantia ja vähentämään euro-määrältään pieniin arvopaperitarjouk-siin liittyviä hallinnollisia kustannuksia.

Joukkorahoituslain noudattamista valvoisi Finanssivalvonta. Kuluttaja-asiamies valvoisi kuitenkin joukkorahoituslain noudattamista silloin, kuin joukkorahoituksen välittäjän asiakkaana olisi kuluttaja.

Mitä seuraavaksi?

Valtiovarainministeriö on keväällä 2015 pyytänyt lausuntoja lakiluonnoksesta. Lausunnon on antanut 47 eri tahoa, joiden joukossa mm. ministeriöitä, virastoja, etujärjestöjä, joukkorahoituspalveluiden tarjoajia ja asiantuntija-organisaatioita. Noin 75 % lausunnonantajista suhtautui sääntelyhankkeeseen myönteisesti.

Lausunnonantajat ovat toivoneet, että jatkovalmistelussa lakiluonnoksen soveltamisalaa ja rajanvetoa muuhun rahoitusmarkkinasääntelyn tarkennettaisiin ja täsmennettäisiin. Lisäksi mm. sijoittajansuoja ja esiteraja keräsivät kommentteja lausunnonantajilta. Lain valmistelua jatketaan ministeriössä lausuntopalautteiden pohjalta.

Muutoksia aikaisempaan lakiluonnokseen on odotettavissa ja ministeriöstä saatujen tietojen mukaan lausuntokierroksella annettuja kommentteja pyritään ottamaan huomioon jatkovalmistelussa, mm. selkeyttämällä rajanvetoa muuhun lainsäädäntöön, nostamalla mahdollisesti esiterajaa sekä täsmentämällä tiedonantovelvollisuutta ja Fit & Proper -vaatimuksia. Tavoitteena on, että joukkorahoitusta koskeva hallituksen esitys annetaan eduskunnalle keväällä 2016. □

KHT **Jukka Paunonen**
työskentelee
PricewaterhouseCoopers
Oy:ssä finanssisektorin
tilintarkastuksesta
vastaavana partnerina.

OTM **Eeva Terho**
työskentelee
PricewaterhouseCoopers
Oy:n lakipalvelut-ryhmässä
managerina.

OTM **Sofia Danielsson**
työskentelee
PricewaterhouseCoopers
Oy:n lakipalvelut-ryhmässä
seniorikonsulttina.

Tilintarkastajien tutkintovalmennus

päivitettiin tutkintouudistuksen vaatimusten mukaisesti

Hyväksytyn tilintarkastajan pätevyyttä tavoittelevat pääsevät valmentautumaan HT-, KHT- ja JHT-tutkintoihin ST-Akatemia Oy:n koulutusohjelmassa, joka on uudistettu vastaamaan uusia tutkintovaatimuksia.

Vuoden alusta voimaan tulleiden lakimuutosten seurauksena Patentti- ja rekisterihallituksen Tilintarkastusvalvonta järjestää tänä vuonna ensimmäistä kertaa uuden tutkintojärjestelmän mukaiset tilintarkastusalan perustutkinnon HT-tutkinnon ja julkishallinnon ja -talouden sekä yleisen edun kannalta merkittävien yritysten tilintarkastajien JHT- ja KHT-erikoistumistutkinnot. Suomen Tilintarkastajat ry:n tytäryhtiössä ST-Akatemiasa on saatu pakettiin uutta tutkintorakennetta ja uusia tutkintovaatimuksia vastaava valmennusohjelma.

– Valmennuksen perusosa muodostuu HT-tutkintoon valmentavasta moduulikokonaisuudesta. HT-valmennuksen lisäksi KHT- tai JHT-tutkintoon pyrkivät voivat valita näihin tutkintoihin valmentavat lisämoduulit, kertoo jäsenpalvelupäällikkö **Carita Mäkinen** Suomen Tilintarkastajat ry:stä.

Hyvät eväät tutkintoa varten

Tutkintovalmennusohjelmaa päivitetään vuosittain ja kehittämistyössä on aktiivisesti mukana valmennusten kehittämistyöryhmä VALKE. Sen kokoonpanossa on vastikään tutkinnon suorittaneita ja alalla jo pitkään toimineita tilintarkastajia.

– JHT-erikoistumistutkintoon liittyvän lisämoduulin kehittämisessä tulemme jatkossa tekemään yhteistyötä JHTT-yhdistyksen kanssa. Lisäksi tarjoamme siirtymäkokeeseen valmistautuville JHTT-tilintarkastajille mahdollisuuden valita valmennuskokonaisuudesta ne moduulit, joita kukin katsoo juuri itselleen tarpeelliseksi HT-pätevyyden saamiseksi, Mäkinen sanoo.

Tilintarkastajien tutkintovalmennus täydentää tilintarkastuksesta tai muista taloushallinnon tehtävistä hankittua käytännön työkokemusta ja muuta koulutusta tutkintoon valmistauduttaessa. Tilastojen valossa

valmennukseen osallistuvat ovat saaneet hyvät eväät tutkinnon läpäisemiseen.

– Aiempina vuosina tilintarkastajatutkinnon hyväksytysti suorittaneista valtaosa on osallistunut tutkintovalmennuksemme, toteaa Mäkinen.

Valmennus käynnistyy toukokuussa

Toukokuussa käynnistyvä HT-, KHT- ja JHT-tutkintoihin tarkoitettu valmennus tapahtuu monimuotokoulutuksena, johon kuuluu lähiopetusta ja etätehtäviä verkko-oppimisympäristössä. Mäkisen mukaan kaksipäiväinen KHT-lisämoduuli sisältää IFRS-erityiskysymyksiä sekä uutena asiana yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tarkastamiseen liittyviä teemoja.

– Koulutusohjelmaan sisältyvät viimeiset moduulit ajoittuvat elokuulle syksyllä järjestettävien HT-, KHT- ja JHT-tutkintojen kynnykselle, jäsenpalvelupäällikkö Carita Mäkinen sanoo. □

Tilintarkastajatutkinnot

- Tilintarkastusalan perustutkinto vuodesta 2016 alkaen on HT-tutkinto. HT-opintovaatimukset vastaavat aiempia HTM-opintovaatimuksia.
- HT-tutkintoon pääseminen edellyttää kolmen vuoden käytännön tilintarkastuskokemuksesta, josta voi tutkintoon osallistumishetkellä puuttua enintään yksi vuosi. HT-auktorisoinnin saa, kun kolmen vuoden kokemus täyttyy.
- Vanhan tutkintojärjestelmän aikana hyväksytysti suoritettut HTM- ja KHT-tutkintojen osasuoritukset säilyvät voimassa viiden vuoden ajan. Puuttuvia tutkintojen osia on mahdollisuus suorittaa siirtymäaikana 2016–2020.
- HT-tutkinnon suorittanut henkilö voi erikoistua:
 - yleisen edun kannalta merkittävien yritysten tilintarkastukseen suorittamalla KHT-tutkinnon ja/tai
 - julkishallinnon ja -talouden tilintarkastukseen suorittamalla JHT-tutkinnon.
- KHT-tutkintoon hakevilta ei vaadita erillisiä lisäopintoja.
- JHT-hakijoilla on lisäksi julkishallinnon opintovaatimus tai työkokemusvaatimus.
- KHT- ja JHT-hakijoilta vaaditaan ylempi korkeakoulututkinto.
- JHTT-tilintarkastaja voi saada HT- ja JHT-tilintarkastajan pätevyyden suorittamalla siirtymäkokeen.

Kirjanpitolain muutokset

keventävät pienyritysten hallinnollista taakkaa

Lakiuudistus sisältää pienyritysten hallinnollista taakkaa helpottavia muutoksia kuten pienkonsernien vapautus konsernitilinpäätöksen laadinnasta ja rahoituslaskelman laatimisvelvollisuuden rajoittaminen.

JAAKKO RÖNNKÖ, JUKKA LAMPILA

Laki kirjanpitolain muuttamisesta vahvistettiin 30.12.2015 ja uudistettu kirjanpitolainsäädäntö astui voimaan 1.1.2016. Laki muutoksia sovelletaan tilikausilla, jotka alkavat 1.1.2016 tai sen jälkeen. Siirtymäsäännösten mukaan uudistettua lakia saa kuitenkin soveltaa myös tilinpäätöksiin, jotka laaditaan lain voimaan tulon jälkeen. Tässä yhteydessä on huomioitava, että muuttunutta lainsäädäntöä tulisi näissä tapauksissa soveltaa kokonaisuudessaan, ei vain joidenkin säästöjen osalta.

Pienet ensin -periaate uudistuksen lähtökohtana

Käsitlemme tässä artikkelissa lakiin tulleista uudistuksista keskeisimpiä pieniin yrityksiin kohdistuvia hallinnollisia helpotuksia tilinpäätösraportointiin, lähipiirisääntelyä sekä rahoitusleasing-sopimuksella hankitun omaisuuden kirjanpitokäsittelyä.

Kirjanpitolain uudistamisen keskeisenä periaatteena on ollut EU:n tilinpäätösdirektiiviä mukaillen ”pienet ensin”. Tämän tarkoituksena on ollut tukea pk-yrityksiä keventämällä niihin kohdistuvia hallinnollisia rasitteita. Pienyrityksen

raja-arvoja on muutettu olennaisesti lain uudistamisen yhteydessä ja lisäksi lakiin on tullut uutena luokka mikroyritykset.

Yritys luokitellaan mikroyritysluokkaan mikäli seuraavista raja-arvoista korkeintaan yksi ylittyy: tase 0,35 miljoonaa euroa, liikevaihto 0,70 miljoonaa euroa ja työntekijöiden keskimääräinen lukumäärä 10. Vastaavasti pienyritystä koskevat rajat ovat taseen loppusumma 6,0 miljoonaa euroa, liikevaihto 12,0 miljoonaa euroa ja henkilöstöä keskimäärin 50 henkilöä.

Pienyrityksiä koskevat rajat nousevat siten huomattavasti aikaisempaan

verrattuna ja siten entistä useampi yritys luokitellaan pienyritysluokkaan kuuluvaksi. Suuryrityksiä koskevat rajat puolestaan ovat: taseen loppusumma on 20 miljoonaa euroa, liikevaihto 40 miljoonaa euroa ja henkilöstöä keskimäärin 250 henkilöä. Raja-arvoja tarkastellaan kahtena peräkkäisenä tilikautena.

Vapautus konsernitilinpäätöksen laatimisesta

Uudistuksen myötä pienet konsernit on vapautettava konsernitilinpä-

töksen laatimisesta. Pienkonsernilla tarkoitetaan konsernia, jossa konserniyritysten yhteenlaskettujen lukujen perusteella ylittyy enintään yksi pienyrityksen rajoista.

Aikaisemmin osakeyhtiölakiin on sisältynyt säännös, jonka mukaan konsernitilinpäätös tulee laatia, mikäli emoyhtiö jakaa varoja. Käytännössä tämä osakeyhtiölain säädös on pakottanut hyvin pieniäkin suomalaisia konserneja laatimaan konsernitilinpäätöksen. Koska uudistetun kirjanpitolain vapautus laatimisvelvollisuudesta on pakottava säännös, on myös osakeyh-

tiölaista poistettu laatimisvelvollisuutta koskeva säännös.

Tätä voidaan pitää aitona pienyrityksen hallinnollista taakkaa helpottavana uudistuksena, joka koskettaa käytännössä lukuisia virallisen konsernitilinpäätöksen laadinnan kanssa tuskailleita yrittäjiä ja tilitoimistoja. Konsernilaskelmien laatimisen tarvetta lakimuutokset eivät tietenkään poista ja näille on eittämättä tarvetta jatkossakin konsernikokonaisuuden taloudellisen aseman hahmottamiseksi myös pienimpien konsernien kohdalla. →

Rahoituslaskelman laatimiseen helpotuksia

Toisena keskeisenä pienyrityksen tilinpäätösraportointia helpottavana uudistuksena voidaan pitää rahoituslaskelman laatimisvelvollisuuden rajoittamista. Aikaisemman sääntelyn perusteella rahoituslaskelman laatiminen oli pakollista niille yrityksille, jotka eivät olleet ns. pieniä kirjanpitovelvollisia. Velvollisuus koski siis yrityksiä, joilla ylittyi kahtena perättäisenä tilikautena vähintään kaksi seuraavista rajoista: taseen loppusumma 3,65 miljoonaa euroa, liikevaihto 7,3 miljoonaa euroa ja henkilöstöä keskimäärin 50 henkilöä.

Laatimisvelvollisuus on tähän asti ollut siis melko laaja. Uudistettu sääntely nostaa kuitenkin lakisääteisen rahoituslaskelman laatimisvelvollisuuden koskemaan suuryritysten luokkaa (tase 20 Meur, liikevaihto 40 Meur, henkilöstö 250) ja yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä kuten pörssiyhtiöt. Tätä voidaan pitää erittäin laajamittaisena uudistuksena, joka lyhentää rahoituslaskelman laatimisvelvollisuutta merkittävästi.

Lienee kuitenkin perusteltua korostaa, että pienten ja keskisuurten yritysten johdossa on tarkoituksenmukaista harkita tapauskohtaisesti, sisällytetäänkö rahoituslaskelma tilinpäätökseen vapaaehtoisesti. Tähän harkintaan vaikuttavia seikkoja voivat olla esimerkiksi yrityksen eri sidosryhmien informaatiotarpeet ja yhtiön taloudellinen asema.

Uudistetut helpotukset ovat sallivia, mutta eivät luonnollisesti estä yritystä raportoimasta minimitasoa laajemmin. Mikäli rahoituslaskelmaa ei haluta sisällyttää viralliseen tilinpäätökseen vapaaehtoiselta pohjalta, voidaan yrityksen johdon informaatiotarpeita varten laatia sisäiseen käyttöön tarkoitettu epävirallisempi laskelma kuvastamaan yrityksen liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtoja.

Lakisääteisen laatimisvelvollisuuden poistaminen kun ei rahoituslaskelmankaan kohdalla saisi hämärtää sitä peruslähtökohtaa, että laadukasta tilinpäätösraportointia tehdään omistajien, johdon ja muiden keskeisten sidosryhmien informaatiotarpeiden tyydyttämiseksi – ei ainoastaan pakottavien normien tähden.

Lähipiirisääntelystä kirjanpitoasetuksessa

Uudistuneessa kirjanpitoasetuksessa säädetään yrityksen lähipiiriä koskevien liitetietojen antamisesta tilinpäätöksessä. Vastaavasti mikro- ja pienyrityksen intressitahojensa kanssa tekemien liiketoimien liitetiedoista säädetään omassa asetuksessaan. Kirjanpitoasetuksen mukaan liitetiedoissa tulee antaa tiedot lähipiiriiliiketoimista, jos ne ovat olennaisia ja niitä ei ole toteutettu tavanomaisin kaupallisin ehdoin.

Jos oikean ja riittävän kuvan antaminen sitä vaatii, on myös tavanomaisin ehdoin toteutetut liiketoimet esitettävä liitetietona. Säädestä ei voida näin ollen pitää kovin yksiselitteisenä vaan se vaatii tilinpäätöksen laatijalta tulkintaa siitä, mikä on yhtiön tilinpäätöksen oikean ja riittävän kuvan kannalta olennaista sekä siitä, mitä ovat tavanomaiset kaupalliset ehdot. Hyvänä lähtökohtana voitaneen toki pitää sitä, että kaikki yhtiön transaktiot toteutetaisiin tavanomaisin ehdoin.

Rahoitusleasing-sopimuksella hankitun omaisuuden merkitseminen

Esimerkiksi pörssiyhtiökonsernien tilinpäätöksien laadintaa helpotetaan

poistamalla eroja kirjanpitolain ja konserniraportoinnin välillä sallimalla IFRS-standardien mukainen rahoitusleasing-sopimuksien käsittely tilinpäätöksessä.

Mikäli sopimus tulkitaan rahoitusleasingiksi, saa vuokralle antaja merkitä hyödykkeen tilinpäätökseensä siten kuin se olisi myyty ja vuokralle otaja siten kuin se olisi ostettu. Kyseinen menettely on kirjanpitolain mahdollistama tilinpäätöskäsittely, ei pakottava säännös. Mikäli kirjanpitovelvollinen valitsee tämän vaihtoehdon, vuokralle otaja merkitsee rahoitusleasingilla hankitun omaisuuden taseen varoiksi ja velaksi.

Menettely poikkeaa kirjanpitolain yleisestä alkuperäiseen hankintameno kirjattavasta tasearvosta. Kirjanpitovelvollinen voi tämän mahdollisuuden myötä kirjata tilinpäätökseensä vuokrauksen kohteena olevan omaisuuden taseeseen, vaikka sillä ei ole sopimuksen kohteeseen esineoikeudellisessa mielessä omistusoikeutta.

Rahoitusleasingin tunnusmerkit

Vuokrasopimus määritellään rahoitusleasingiksi, mikäli vuokrauksen kohteena olevaan hyödykkeeseen perustuvat riskit ja edut siirtyvät olennaisilta osin vuokralle ottajalle sopimuksen alkaessa. Lisäksi vuokrasopimukset, joiden mukaan vuokrauksen kohde siirtyy vuokralle ottajalle vuokravuoden päättyessä tai vuokralle otaja voi lunastaa kohteen alle käyvän arvon, täyttävät yleensä rahoitusleasingin tunnusmerkit.

Rahoitusleasingin tunnusmerkit täyttyvät myös silloin, kun koko vuokra-ajan vähimmäisvuokrien nykyarvo vastaa olennaista osaa hyödykkeen käyvästä arvosta tai vuokra-aika kattaa pääosan hyödykkeen taloudellisesta pitoajasta. Sopimuksia tulee tulkita niiden tosiasiallisen sisällön mukaan kokonaisuutena.

Mikäli leasing-sopimus ei täytä rahoitusleasingin ehtoja, käsitellään se muu-

na vuokrasopimuksena. Muiden vuokrasopimuksien perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan tilikauden tulokseen kuluksi vuokravuoden aikana.

Mikäli kirjanpitovelvollinen käyttää mahdollisuutta kirjata rahoitusleasing-sopimukset taseeseen, kasvattaa tämä taseen loppusummaa. Vastaavasti tällä on vaikutus yhtiön tunnuslukuihin kuten sijoitetun pääoman tuottoon.

Tuloslaskelmassa muutos näkyy siten, että aikaisemmin liiketoiminnan muihin kuluihin kirjattu leasing-vuokra jaetaan vuokrauksen kohteesta tehtävään poistoon ja leasingvelasta maksettavaan rahoituskuluun. Leasinginkohteena oleva hyödyke poistetaan suunnitelman mukaisina poistoina vaikutusaikanaan.

Voi vaikuttaa tuloksen muodostumiseen

Menettelytavan valinnalla saattaa olla olennainen vaikutus joidenkin yhtiöiden tuloksen muodostumiseen. Mikäli rahoitusleasingilla hankitun koneen taloudellinen pitoaika poikkeaa olennaisesti leasingkaudesta, saattaa mahdollisuuden hyödyntäminen antaa oikeamman kuvan yhtiön tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Rahoitusleasing-sopimusten kirjaaminen taseeseen poistaa osaltaan investointien eri rahoitustapojen vaikutuksen tilikauden tuloksen muodostumiseen ja siten parantaa tilinpäätösten vertailtavuutta. □

KHT **Jaakko Rönkkö**, JHTT, CIA, on Revisium Oy:n osakas ja hallituksen puheenjohtaja.

KHT **Jukka Lampila** on KHT-yhteisö Oy Audicon Ab:n osakas ja toimitusjohtaja.

BALANSSI

**Ilmoita 22.4.2016
ilmestyvässä
Balanssi-lehdessä!**

Kysy tarjouksista ja
toistoalennuksista osoitteessa:
ilmoitukset@balanssilehti.fi

Kotisivuiltamme
www.balanssilehti.fi
löydät päivitettyä tietoa Balanssi-
lehdestä ja ilmoittelusta.

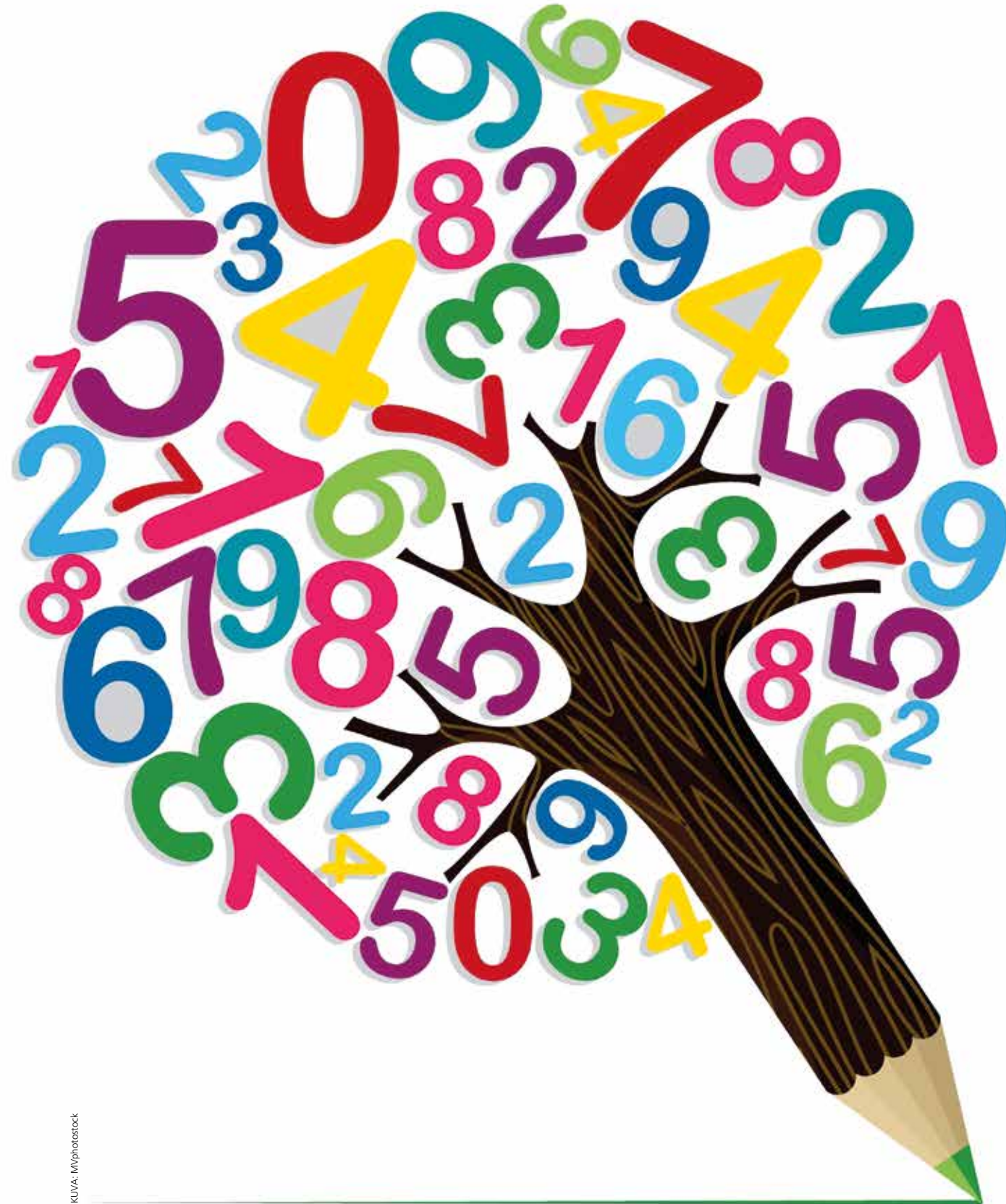

**TALOUSHALLINTO
DIGIAIKAAN!**

 @larsentilitoimisto

P-Analyzer
**Tilinpäätösanalyysi-
ja ennustehjelmisto.**

Info ja ilmaisversio
www.sbb.fi

Pääomalainan ja kehitysmenojen käsittely taseessa

Kirjanpitolain uusi säännös mahdollistaa jatkossa neljä eri tapaa kirjata pääomalaina taseeseen, kun myös muut kuin IFRS-standardeja soveltavat yhtiöt voivat merkitä lainan omaan pääomaan. Useista vaihtoehtoista merkitsemistavoista aiheutunee käytännön tulkintaongelmia.

RAIMO IMMONEN, SEPPO VILLA

Eduskunta on 18.12.2015 hyväksynyt lain kirjanpitolain muuttamisesta. Lakia ei ole vielä tätä artikkelia kirjoitettaessa vahvistettu. Kirjanpitolakia uudistetaan (ks. HE 89/2015 vp) muun muassa pääomalainan taseeseen merkitsemisen ja kehitysmenojen käsittelyn osalta. Muutoksia sovelletaan ensimmäisen kerran 1.1.2016 alkavalta tilikaudelta tai sen jälkeen. Tarkastelemme tässä artikkelissa pääomalainan ja kehitysmenojen käsittelyä taseessa ja jakokelpoisten varojen kannalta.

Pääomalainan merkitseminen taseeseen

Pääomalaina on velka, jonka koron ja pääoman maksusta, viimesijaisuudesta ja pääomalainalle annettavasta vaikkeudesta säädetään osakeyhtiölain

(624/2006) 12. luvussa. Osakeyhtiölain 12:2.4:n mukaan pääomalainat merkitään taseeseen erillisenä eränä. Tämä mahdollistaa sen, että pääomalaina esitetään taseessa joko vieraana tai omana pääomana, mutta aina omana erillisenä eränä.

Lähtökohtana pääomalainan merkitsemisessä taseeseen on, että se esitetään vieraassa pääomassa, koska pääomalaina on velkaa (ks. myös KILA 1787/2006 ja yleisohje 21.11.2006). Ainoastaan siinä tilanteessa, kun arvioidaan oman pääoman menettämistä, pääomalaina voidaan OYL 20:23.2:n nojalla lukea oman pääoman eräksi. IFRS-säännöstöä soveltavat osakeyhtiöt ovat kuitenkin tietyin ehdoin saaneet jo nyt merkitä pääomalainan taseessa omaan pääomaan sen erilliseksi eräksi. Tällöin kyseessä on yleensä ollut niin sanottu hybridiehtoinen pääomalaina.

Pääomalainaa voi merkitä omaan pääomaan

Kirjanpitolain muutoksen tarkoituksena on, että vastaava mahdollisuus olisi myös sellaisilla osakeyhtiöillä, jotka eivät noudata IFRS-normistoa sellaisenaan. Kirjanpitolakiin on lisätty tätä koskeva uusi säännös 5:5 c. Säännöksen mukaan omaan pääomaan saadaan merkitä erilliseksi eräksi sellainen pääomalaina, jota osakeyhtiö pitää ehdoiltaan oman pääoman luonteisena siten kuin IAS-asetuksella (1606/2002) hyväksytyissä tilinpäätösstandardeissa omaan pääomaan luettavilta arvopapereilta edellytetään. Muussa tapauksessa tällainen laina merkitään vieraaseen pääomaan. Merkitseminen omaan pääomaan perustuu siis kirjanpitolakiin. Merkitsemisestä ei säädetä tarkemmin osakeyhtiölaissa.

Uusi säännös on tahdonvaltainen. Se ei velvoita osakeyhtiötä merkitsemään pääomalainaa omaan pääomaan, vaan antaa siihen mahdollisuuden. Omaan pääomaan merkitseminen on yhtiön omassa harkinnassa. Pääomalainan keskeiset ehdot on esitettävä toimintakertomuksessa.

IFRS ja sisältöpainotteisuuden periaatteet tulkinta-apuna

Tulkinta-apua pääomalainan ehtojen luonnehdintaan oman pääoman ehtoiseksi sekä pääomalainan merkitsemiseen omaan pääomaan voidaan hakea IFRS-säännöstöstä sekä sisältöpainotteisuuden periaatteesta. Niiden mukaan oman pääoman ehtoisuuteen viittaavat erityisesti, että lainan takaisinmaksu on takasijainen, laina on eräpäivätön sekä lainan tuoton (koron) maksu on mahdollinen vain, jos yhtiö voisi myös jakaa osinkoa.

Kysymys on kuvainnollisesti velan virittamisestä eli velan ominaisuuksien lisäämisestä niin, että ne lähentävät velan taloudellista luonnetta oman pääoman ehtoiseksi. Tällaisia ovat edellä kuvattujen ehtojen ohella muun muassa velan koron määrittäminen voittoaosuusehtoisena sekä sopiminen erillisin kovenantein siitä, että velkojalalla on yhtiön liiketoimintapäätöksiin, hallituksen jäsenten nimeämiseen ja erottamiseen tai varojen käyttöön liittyviä tiettyjä oikeuksia sekä oikeus saada informaatiota yhtiön taloudellisesta tilasta.

Tässä tarkoitettuja kontrollioikeuksia voivat olla muun muassa velkojan ennakkollinen veto-oikeus velallisyhtiön tiettyihin varojenkäyttöpäätöksiin mukaan lukien varojenjakopäätökset taikka esimerkiksi yritysjärjestelyjä koskeviin päätöksiin.

Pääomalainan merkitsemispaikan vaikutuksia

Kirjanpitolain 5:5 c:n perusteella omaan pääomaan merkittävä pääomailaina on esitettävä OYL 12:2.4:n ja KPL

5:5 c:n perustella oman pääoman erillisenä eränä. Erillisenä eränä esittäminen tarkoittaa sitä, että pääomalainaa ei esitetä osana sidottua eikä vapaata omaa pääomaa, vaan se esitetään näistä erillään omana eränään. Esittämispaikasta voidaan hakea mallia vuoden 1978 osakeyhtiölain 11:6:n (294/1998) 3. virkkeestä, jonka mukaan pääomailaina merkitään sidotun ja vapaan pääoman jälkeen erityiseksi eräksi omaan pääomaan.

Vaikka pääomailaina esitettäisiin oman pääoman erillisenä eränä, se ei lisää jakokelpoisen vapaan oman pääoman määrää. Osakeyhtiön vapaa oma pääoma määritetään OYL 8:1.1:ssä, jota ei kirjanpitolain uudistuksen yhteydessä ole muutettu.

Tuossa säännöksessä pääomalainaa ei pidetä omana pääomana saati vapaana omana pääomana. Näin omaan pääoman merkityn pääomalainan koron tai takaisin maksamisesta ei ole lainkaan kysymys osakeyhtiön varojen jakamisesta (ks. OYL 13:1.1), vaan velan koron tai pääoman maksamisesta. Kirjanpitolain 5:5 c lisäyksen seurauksena osakeyhtiölakia ei muutettu muutoin kuin OYL 13:5:n osalta.

Uudelleenluonnehdinta ja luokittelu omaksi pääomaksi

Pääomalainan merkitsemispaikalla taseessa ei myöskään ole vaikutuksia pääomalainan luonnehdintaan ja luokitteluun verotuksessa. Kokonaan eri asia on, mikä merkitys pääomalainan oman pääoman luonteen lisäämisellä on pääomalainan luonnehdintaan verotuksessa. Verotuksessa instrumentin kohtelun ratkaisee sen aito ja todellinen luonne. Kun pääomailaina perustuu velkasuhteeseen, luokitellaan se pääsääntöisesti velaksi.

Pelkkä velan takasijaisuus ei vielä tee siitä omaa pääomaa verotuksessa eikä välttämättä sekään, että velka täyttäisi omaan pääomaan kirjaamisen edellytykset. Uudelleenluonnehdinta ja luokittelu omaksi pääomaksi voi olla mahdollista nojautumalla VML

28 §:n säännökseen veron kiertämisestä, mutta ei esimerkiksi siirtohinnoittelun oikaisemista (ks. normipohjasta KHO 2014:119) koskevaan VML 31 §:n säännökseen.

Velan koron vähentämiseen sovelletaan EVL 18.1 §:n 2 -kohdan säännöstä, jonka mukaan elinkeinotoiminnasta johtuneen velan korko on vähennettävissä, myös silloin, kun korko riippuu liikkeen tuloksesta. Koron vähentämistä rajoitetaan niissä tilanteissa, joihin sovelletaan EVL 18 a §:n säännöksiä etuyhteyskoroista.

Pääomalainan merkintä tilinpäätössääntelyssä

Vuoden 2006 OYL 12:2.4:n mukaan pääomailaina merkitään taseeseen erilliseksi eräksi määräämättä erikseen tehdäänkö merkintä omaan vai vieraaseen pääomaan. Ratkaisu merkinnästä jätettiin tietoisesti tilinpäätössääntelyn varaan. Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen (Tuloslaskelman ja taseen esittämisestä 21.11.2006) mukaan pääomalainat merkitään lähtökohtaisesti vieraaseen pääomaan. IFRS-tilinpäätöksessä oman pääoman ehtoinen pääomailaina pitää kirjata omaan pääomaan, jos se täyttää IAS-sääntelyn asettamat edellytykset omaan pääomaan merkitsemiseksi.

Omaan pääomaan merkitseminen on IFRS-tilinpäätöksessä esimerkiksi mahdollista, jos pääomalainaa otettaessa sen pääoman takaisinmaksu on sovittu tapahtuvaksi tai tiedetään OYL 12:1.1:n vuoksi, että pääoman palautus tai koron maksu ei voi tapahtua yhtiön olemassaolon aikana. Muissa tapauksissa pääomailaina on pitänyt kirjata vieraaseen pääomaan myös IFRS-tilinpäätöksessä.

Pääomalainan merkitseminen vieraaseen pääomaan on siis edelleen kirjaamisen pääsääntö niin IFRS-säännöstöä soveltavissa kuin soveltamattomissa osakeyhtiöissä. Kirjanpitolain 5:5 c seurauksena tulevaisuudessa tulee olemaan neljä eri tapaa merkitä pääomailaina taseeseen, kun pääomailaina voi

daan merkitä omaan pääomaan myös muissa kuin IFRS-standardeja soveltavissa yhtiöissä. Oikeuspoliittisesti KPL 5:5:n muutoksessa on jossain määrin nähtävissä paluuta vuoden 1978 osakeyhtiölain 11:6:n (734/1978) mukaiseen tasekirjaukseen.

Monenlaiset vaihtoehtoiset pääomalainan taseeseen merkitsemistavat voivat aiheuttaa tulkintaongelmia. Tässä suhteessa emme pidä kirjanpitolain muutosta kovin onnistuneena.

Kehitysmenojen jaksottaminen

Osakeyhtiöllä voi olla kehittämistointintaan liittyviä menoja, kehitysmenoja. Pääsääntö tutkimus- ja kehittämismenoissa on, että niitä ei aktivoida taseeseen, vaan ne kirjataan tilikauden kuluksi. Poikkeuksellisesti kehitysmenot saadaan aktivoida, jos niiden odotetaan tuottavan tuloa useampana tilikautena.

Aktivoidut kehittämismenot on poistettava suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan. Vaikutusaika on arvioitava luotettavalla tavalla. Jos tätä ei voida tehdä, kehittämismenot on poistettava enintään kymmenessä vuodessa.

Kehittämismenoja ei saada aktivoida muina pitkävaikutteisina menoina. Jos kehittämismenoja on aktivoitu, ei aktivoinnista vielä kuluksi kirjaamatonta määrää saada jakaa osakeyhtiön tilikauden tuloksesta, voittovaroista tai muutoin jakokelpoisista rahastoista.

Aktivoiduista kehittämismenoista jakokelvottomia

Osakeyhtiölain 13:5:ää on muutettu niin, ettei kehitysmenojen aktivointi taseeseen lisää jakokelpoisten varojen määrää. Muutetun säännöksen mukaan, jollei yhtiön maksukykyä koskevasta OYL 13:2:stä muuta johdu, yhtiö saa jakaa vapaan oman pääoman, josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettä-

vät varat sekä määrä, joka on kehitysmenona merkitty taseeseen kirjanpitolain mukaisesti.

Aktivoitujen kehittämismenojen jakokelvottomuus koskee myös sellaista avointa yhtiötä tai kommandiittiyhtiötä, jonka kaikki vastuunalaiset yhtiömiehet ovat osakeyhtiöitä. Muissa avoimissa ja kommandiittiyhtiöissä oman pääoman jakokelpoisuutta ei rajoiteta, vaikka omaan pääomaan olisi aktivoitu kehittämismenoja.

Kirjanpitolain 5:8:n säätämällä kumotaan Työ- ja elinkeinoministeriön asetus 1066/2008 kehittämismenojen aktivoinnista. Kirjanpitolautakunnalla säilyy yleistoisimvalta antaa kannanottoja kehitysmenojen aktivoinnista hyvän kirjanpitolavan ohjaamiseksi. □

OTT

Raimo Immonen

Kauppaoikeuden emeritusprofessori Raimo Immosella ja kauppaoikeuden professori Seppo Villalla on pitkäaikainen ja monipuolinen kokemus osakeyhtiöiden pääoma- ja varallisuusjärjestelystä.

OTT

Seppo Villa

EU:n ehdotus arvopaperitarjousten esitesääntelyn muutokseksi

Euroopan komissio on 30.11.2015 julkaissut ehdotuksen (COM(2015) 583 final) uudeksi EU:n esiteasetukseksi, joka korvaisi kokonaan nykyisen esitedirektiivin. Asetus olisi suoraan sovellettava jäsenmaissa ja korvaisi pitkälti arvopaperimarkkinalain esitesääntelyn. Ehdotus on osa komission pääomamarkkinunionia (Capital Markets Uni-on, CMU) koskevaa toimintasuunnitelmaa. Sillä pyritään vähentämään esitetyötä ja keventämään esitteen laatimisesta aiheutuvia kustannuksia.

Ehdotuksella tavoitellaan erityisesti pienten ja keski suurten yhtiöiden rahoituksen helpottamista sekä jo olemassa olevien listayhtiöiden antivaatimusten keventämistä. Esitteen laatimisvelvollisuuden euromääräinen alaraja olisi mahdollisuus asettaa jäsenvaltioissa nykyisestä 5 miljoonasta eurosta huomattavasti korkeammalle eli 10 mil-

joonaan euron tarjouksiin. Suomessa tämä alaraja on vastikään korotettu 2,5 miljoonaan euroon. Pk-yrityksille luotaisiin nykyistä kevyempi esitemalli, jonka laatimiskustannukset olisivat suhteelliset tarjouksen kokoon. Myös jo olemassa olevien listayhtiöiden osakeanneille luotaisiin kevyt esitemalli, koska listayhtiö joutuu julkistamaan olennaiset tiedot markkinoille jatkuvasti. Esitteen tiivistelmäosiota selkeytettäisiin ja lyhennettäisiin sijoittajien informaation parantamiseksi.

Arvopapereita usein liikkeeseen laskevat yhtiöt hyötyisivät ehdotetusta uudesta järjestelmästä, jossa olennaiset tiedot kerättäisiin vuosittain yleiseen rekisteröintiasiakirjaan. Sen puitteissa tarjouksia voitaisiin toteuttaa nopeasti ja kevennetyin vaatimuksin. Ehdotuksesta neuvotellaan seuraavaksi EU:ssa

Uudistettu listayhtiöiden hallinnointikoodi astui voimaan

Listayhtiöiden hallinnointikoodi täydentää pörs-siyhtiöiden menettelyä koskevaa sääntelyä. Lokakuussa 2015 Arvopaperimarkkinayhdistyksen hallitus hyväksyi uuden Listayhtiöiden hallinnointikoodin, ja NASDAQ OMX Helsinki Oy:n hallitus vahvisti sen noudatettavaksi hyvänä hallinnointitapana suomalaisissa listayhtiöissä. Uusi hallinnointikoodi tuli voimaan 1.1.2016 ja se korvaa aiemman, vuodesta 2010 voimassa olleen, hallinnointikoodin. Kuten tähänkin saakka, tulee listayhtiöiden

joko noudattaa koodia tai selittää siitä poikkeaminen. Poikkeamat koodista tulee raportoida ensi kerran vuonna 2017 annattavassa selvityksessä yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä. Yhtiöt voivat kuitenkin halutessaan noudattaa uuden koodin mukaisia raportointivelvoitteita kokonaan tai osittain jo aiemmin siten, että raportti koodin noudattamisesta annetaan jo koskien 31.12.2015 päättyvää tilikautta. Keskeisimmät hallinnointikoodin muutokset liittyvät yhtiöiden raportointivelvoitteisiin.

VEROHALLINNON UUSIA OHJEITA JA KANNANOTTOJA

Verohallinto on vuodenvaihteen tienoilla antanut runsaasti ohjeistusta, muun muassa laajat ohjeet yritysjärjestelyjen verotuksesta.

Yritysten tuloverotus

- Yritysjärjestelyt ja verotus – liiketoimintasiirto (5.1.2016)
- Yritysjärjestelyt ja verotus – jakautuminen (5.1.2016)
- Yritysjärjestelyt ja verotus – osakevaihto (18.12.2015)
- Yritysjärjestelyt ja verotus – sulautuminen (18.12.2015)
- Vapaan oman pääoman rahaston varojen jako verotuksessa (18.12.2015).

Yksityishenkilöiden tuloverotus

- Korkojen vähentäminen henkilöverotuksessa (12.1.2016)
- Tulonhankkimiskulut ansiotuloista (11.1.2016)
- Kokonaan tai osittain verovapaat luovutusvoitot henkilöverotuksessa (8.1.2016)
- Alma Media Oyj:n Talentum Oyj:n osakkaille tekemän vaihtotarjouksen vaikutus yksityishenkilöiden tuloverotukseen (19.1.2016)
- Omaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot luonnollisen henkilön tuloverotuksessa (7.1.2016)
- Aineettomista oikeuksista saatavien tulojen verotus (23.12.2015)
- Lahjoitusvähennys henkilöverotuksessa (23.12.2015)
- Verotettavan tulon laskeminen henkilöverotuksessa (22.12.2015)
- Omaisuuteen kohdistuvat vahingon- ja vakuutuskorvaukset (22.12.2015)
- Ansiotulojen verotus (22.12.2015)
- Lapsivähennys (22.12.2015)
- Apurahojen, stipendien, tunnustuspalkintojen ja muiden palkintojen verotus (21.12.2015)
- Merityötulon verotus (21.12.2015)
- Eläketulon verotus (16.12.2015)
- Edustusmenot tuloverotuksessa (11.12.2015)
- Työsuhdeoptioiden verotus (10.12.2015)

Perintö- ja lahjaverotus

- Perunkirjoituksen toimittamisajan ja/tai perukirjan jättöajan pidentämistä koskevan hakemuksen jättämisen määräaika (8.1.2016)
- Varojen arvostamista perintö- ja lahjaverotuksessa koskevan Verohallinnon ohjeen päivittäminen (18.12.2015).

Arvonlisäverotus

- Arvonlisäverottoman vähäisen toiminnan raja 10 000 euroa (30.12.2015)
- Koulutuspalvelujen arvonlisäverotus (27.11.2015).

Kiinteistöverotus

- Kiinteistöjen arvostaminen kiinteistöverotuksessa (29.12.2015)
- Kunnallis- ja /tai kiinteistöverosta vapauttamisessa ratkaisuvallan pidättäneet kunnat 1.1.2016–31.12.2018 (9.12.2015).

Verotusmenettely

- Sivullisilmoittajan laiminlyöntimaksu 2015 (8.1.2016)
- Verovalitusmenettelyä koskeva ohje (8.1.2016)
- Verohallinnon yhtenäistämishojeet vuodelta 2015 toimitettavaa verotusta varten (7.1.2016)
- Verohallinnon suoritteiden maksullisuus (1.1.2016)
- Veronsaajien oikeudenvalvonta Verohallinnossa (31.12.2015).

Verohallinnon päätökset

- Verohallinnon määräys korkoajan laskemisesta (4.1.2016)
- Verohallinnon päätös - Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 34 §:n mukaiset maksut julkisten tietojen luovuttamisesta (1.1.2016)
- Verohallinnon työjärjestys (28.12.2015)
- Verohallinnon päätös yleisestä tiedonantovelvollisuudesta (23.12.2015)
- Verohallinnon päätös ilmoittamisvelvollisuudesta ja muistiinpanoista (22.12.2015)
- Verohallinnon päätös vuonna 2016 sovellettavien ennakonpidätysperusteiden voimaantulosta (17.12.2015)
- Verohallinnon päätös muiden kuin sähköisesti annettavien kausiveroilmoitusten määräpäivistä vuonna 2016 (9.12.2015)
- Verohallinnon päätös vuodelta 2016 toimitettavassa verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista (7.12.2015)
- Verohallinnon päätös henkilökohtaisen pidätysprosentin laskentaperusteista eläkettä ja eläkkeensaajan palkkatuloa varten vuodelle 2016 (2.12.2015)
- Verohallinnon päätös verovapaista matkakustannusten korvauksista vuonna 2016 (1.12.2015)
- Verohallinnon päätös rajoitetusti verovelvollisen eläkkeensaajan ennakonpidätysprosenttien laskentaperusteista vuodelle 2016 (1.12.2015)
- Verohallinnon päätös luonnollisille henkilöille ennakonkannossa maksuunpantavan ennakkoeron laskentaperusteista vuonna 2016 (1.12.2015)
- Verohallinnon päätös ennakonpidätyksen toimittamistavoista ja määrästä 2016 (30.11.2015)
- Verohallinnon päätös henkilökohtaisen pidätysprosentin laskentaperusteista palkkatuloa varten vuodelle 2016 (30.11.2015).

G20-maiden ja OECD:n uudistetut hyvän hallinnon periaatteet

Uusimmassa G20/OECD Principles of Corporate Governance (2015) -raportissa korostetaan, että hyvä hallinto ei ole vain päämäärä sinällään vaan keino luoda markkinaluottamusta, rehellisyyttä ja vastuullisuutta liiketoimintaan.

ILONA HALLA

Usein unohtuu, että hyvällä hallinnolla pyritään markkinoiden toimivuuteen ja luotettavuuteen sekä yritysten että kansalaisten hyväksi. Uudistukset OECD:n hyvän hallinnon periaatteissa koskevat mm. valvonnan laatua ja tehokasta toimeenpanoa, institutionaalisten sijoittajien merkitystä, luotettavaa markkinatietoa, vähemmistöomistajien ja ulkomaisten sijoittajien turvaa sekä IT-menettelyjä yhtiökokouksissa.

Myös yritysten kaksoislistaustilan- teet ja toiminta kotimaan ulkopuolel- la saavat uutta huomiota. Uudistetuissa hyvän hallinnon periaatteissa koroste- taan sisäisen tarkastuksen merkitystä ja otetaan esille sen rooli hallituksen apu- na talouteen, riskienhallintaan ja lähi- piiriin liittyvissä tehtävissä.

**Tavoitteena markkina-
luotettavuus, pääoman
saatavuus ja kestävä kehitys**
Taloudellisen yhteistyön ja kehityk- sen järjestön OECD:n (Organisation for Economic Cooperation and Deve- lopment) alkuperäiset hyvän hallin- non periaatteet on laadittu vuonna 1999 ja päivitetty vuonna 2004. Peri- aatteissa järjestö keskittyy:

- palauttamaan luottamusta markki- noihin ja institutionaalisiin toimi- joihin
- luomaan uudelleen terveet pääoma- markkinat tulevaisuuden kestävä- n kasvun pohjaksi
- tukemaan uusia kasvumahdolli- suuksia innovaatioiden, kestävä- n kehityksen strategioiden ja kehit- tyvien maiden tukemisen kautta
- varmistamaan, että kaikenikäiset ih- miset voivat kehittää osaamistaan toimiakseen tuottavasti ja tyytyväi- sinä tulevaisuuden työpaikoissa.

Uusimmassa G20/OECD Principles of Corporate Governance (2015) -rapor- tissa todetaankin, että hyvä hallinto ei ole vain päämäärä sinällään vaan kei- no luoda markkinaluottamusta, rehel- lisyyttä ja vastuullisuutta liiketoimin- taan. Näitä kaikkia tarvitaan, jotta yh- tiöt voivat hankkia pääomia pitkän tähtäimen investointeihin. Erityisen tärkeää markkinoiden luotettavuus ja pääoman saatavuus ovat vahvasti tu- levaisuuteen orientoituneille kasvu- yrityksille.

Kotitalouksien ja kansantalouden näkökulmasta hyvän hallinnon pe- riaatteet tukevat taloudellista tehok- kuutta, kestävää kehitystä ja taloudel- lista vakautta. Osakemarkkinoille on si-

joitettu miljoonien kotitalouksien sääs- töt, suoraan tai välillisesti. Pörssiyhti- öt myös työllistävät yli 200 miljoonaa ihmistä. Hyvä hallinto ja sitä koskevat periaatteet on suunnattu turvaamaan näiden ihmisten oikeuksia sekä mah- dollisuuksia osallistua yhtiöiden arvon luomiseen.

Uudistetut periaatteet

Uusi corporate governance -raportti si- sältää paljon aiempia suosituksia, mut- ta myös aivan uusia aiheita sekä täs- mennyksiä ja uusia painotuksia van- hoihin periaatteisiin. Raportin sisältö jakaantuu kuuteen kappaleeseen:

- tehokkaan hyvän hallintojärjestel- män perusta
- omistajien oikeudet ja tasavertainen kohtelu
- institutionaaliset sijoittajat, arvopa- peri- ja muut välittäjät
- sidosryhmien rooli
- avoimuus ja julkistamisvelvollisuus
- hallituksen¹ velvollisuudet.

Vaikkakin jotkut periaatteista ovat soveltuvampia suurille listatuille yh- tiöille, on suositusten antajien toive, että kaikki yhtiöt – myös pienemmät ja pörssin ulkopuolella toimivat – ko- hentaisivat hyvää hallintoaan suosi- tusten suuntaisesti.

Toimeenpanosta ja osakemarkkinoiden tuesta

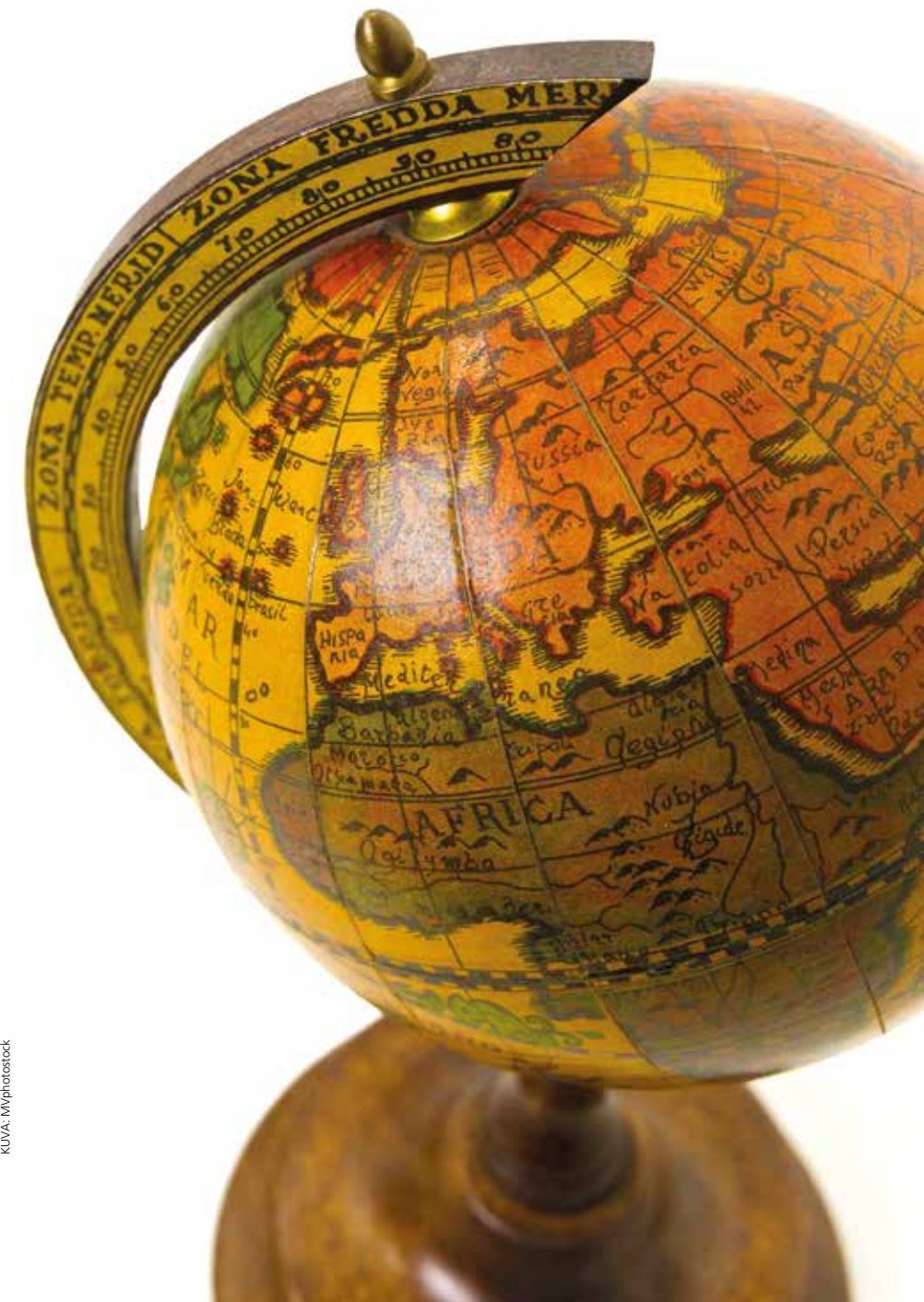
Kuten aiemmassakin OECD:n raportis- sa, tuetaan hyvän hallinnon periaattei- den kautta avointa ja läpinäkyvää mark- kinakäytäntöä. Uudessa raportissa täh- dennetään tehokasta resurssien käyttöä ja viranomaisten työnjakoa valvontaa korostaen. Uutta on valvonnan laadun korostaminen sekä sääntöjen pakotta- vuuden tunnistaminen hyväksi tavaksi.

Lakien ja periaatteiden tulisi olla yh- teensopivia ja samansuuntaisia. Silloin, kun uusia, hyvän hallinnon periaattei- siin vaikuttavia lakeja tai määräyksiä tarvitaan, tulisi niiden olla käyttökel- poisia ja tehokkaasti sekä tasapuolis-

ti sovellettavissa kaikkiin toimijoihin. Ylisääte- lyä tulisi välttää. Viranomais- valvo- jilla tulisi olla tehokas toimeen- pano- ja rankaisuvalta sanktioineen epärehellisen käytöksen kitkemiseksi, minkä lisäksi hyvää hallintoa voidaan myös toteuttaa yksityisen sektorin toi- mijoiden voimin.

Erityisesti todetaan vapaaehtoisuu- teen perustuvista hyvän hallinnon koo- deista ja standardeista, että vaikkakin

niillä on tärkeä rooli hyvän hallinnon käytäntöjen edistämisessä, saattavat osakkeenomistajat ja muut sidosryh- mät olla epävarmoja niiden luontees- ta ja soveltamisesta. Periaatteissa ko- rostetaankin, että käytettäessä koode- ja täydentämään lakia tai määräystä tulisi markkinauskottavuuden vuoksi olla erityisen tarkka koodien kattavuu- den, soveltamisen, sitovuuden ja sank- tioiden selkeän määrittelyn suhteen. →

KUVA: Mlyphotostock

Toteutusta vaille valmiit verotavoitteet

Viime kevään hallitusohjelmassa verotusta luvattiin kehittää monin eri tavoin. Käritavoitteiksi kirjattiin mm. se, että verotuksen tulee nykyistä enemmän kannustaa tekemään työtä, yrittämään, investoimaan, työllistämään, ottamaan riskiä, omistamaan ja sijoittamaan Suomeen.

Lisäksi hallitusohjelmassa luvattiin, että palkkatulojen verotus ei millään tulotasolla nouse. Tämä lupaus tosin rikottiin jo hallituksen ensimmäisessä budjettiesityksessä, kun ns. raippaveron tulorajaa alennettiin. Paljon siis luvattiin, mutta suurin osa hallituksen verotavoitteista on vain toteuttamista vaille valmiita. Kuluvalla vuodelle saatiin aikaiseksi vain työtulovähennyksen korotus, lahjoitusvähennys ja luovutustappioiden vähentäminen muista pääomatuloista. Ei siis kovin häävi aloitus hallitukselta.

Loppuvaalikauden toteutusputkessa pitäisi yritysverotuksen saralla olla ainakin tappioiden vähentäminen tulolähteestä toiseen ja yrittäjävähennyksen toteuttaminen. Tappioiden vähentämisessä rima asetettiin turhan matalalle. Olisi toivonut hallitusohjelmaan selkeää kirjausta vanhanaikaisen tulolähdejaon siirtämisestä lopullisesti veromuseoon. Päätetystä mallista saadaan kyllä kaivattua ensiapua, kunhan edes se toteutettaisiin. Uuden yrittäjävähennyksen tarkoituksena on tuoda pientä lohtua yksityisyrittäjien ja henkilöyhtiöiden verotukseen. Vähennystä on perusteltu sillä, että nämä yritysmuodot eivät ole hyötäneet viime vuosina toteutetuista yhteisöverokannan alennuksista. Eri yritysmuotojen verotuksen edullisuusvertailuun suunnitellulla viiden prosentin vähennyksellä ei kyllä juurikaan ole merkitystä.

Miksi yrittäjävähennystä ei toteutettu jo kuluvalla vuodelle? Ehkä syynä on se, että hallitusohjelman kirjauksen mukaan vähennys myönnettäisiin myös metsätalouden harjoittajille eli muista pääomatuloista poiketen puun myyntituloista osa olisi jatkossa verovapaata. Tätä verovapauden laajentamista eivät ilmeisesti kaikki ole purematta nielleet.

Suurempiakin veromuutoksia on kyllä muhimmassa. Hallitusohjelman mukaan osa mahdollisista veromuutoksista alistettiin jatkoselvittelyn kohteeksi. Selvityskohteita ovat mm. tulossidonnainen varausjärjestelmä, pääomatuloverotus sekä omaisuuden ja eri sijoitusmuotojen verokohtelu.

Selvitysten laatimisessa ei VM:ssä hötkyillä vaan tarkoituksena on odottaa Valtion taloudellisen tutkimuskeskusten ja Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen syyskuussa käynnistämän yritys- ja pääomaveroselvityksen tuloksia ja varsinkin johtopäätöksiä. Tutkimushankkeen tavoitteet ovat mielenkiintoisia. Hankesuunnitelman mukaan tutkimuksessa arvioidaan mm. sitä, miten nykyiset yritys- ja pääomaverotuksen säännökset vaikuttavat yritysten rahoitus- ja investointikannusteisiin.

Tarkoituksena on arvioida myös verokeskustelussa esillä olleiden uudistusmallien soveltuvuutta Suomeen. Selvityksen kohteiksi on otettu ACE-malli (omaan pääomaan perustuva laskennallinen verovähennys), CBIT-malli (korvovähennysoikeuden poistaminen) ja Viron vero-malli. Mielenkiintoisia selvityskohteita, mutta mikään niistä ei sellaisenaan sovellu Suomeen.

Nykyinen yritysverojärjestelmämme myöskään ei kaipaa mitään suurremonttia vaan koneen viritteley parempaan suuntaan riittää. Tärkeintä on huolehtia siitä, että yritysverotuksemme taso säilyy kansainvälisessä vertailussa kilpailukykyisenä. Tutkimushankkeessa selvitetään myös listaamattomien yhtiöiden osinkoverotusta. Tarkoituksena on arvioida, kuinka suuria vääristymiä nykyinen osinkoverotus aiheuttaa. Tutkimussuunnitelma sisältää siis venäläisen vihjeen siitä, että nykyinen järjestelmä aiheuttaa joitakin vääristymiä ja muutoksia tarvitaan. Tästä muutostarpeesta voi kyllä perustellusti olla montaa mieltä.

Selvitykset valmistuvat keväällä, joten verokeskusteluun saataneen uutta puhtia. On mielenkiintoista nähdä, johtavatko esitykset muutoksiin vai jääkö tämäkin tutkimus pölyttymään VM:n hyllylle. Veikkaan jälkimmäistä vaihtoehtoa. □

TERO HONKAVAARA

Arvopaperimarkkinat nähdään merkittävänä toimijana, joka voi edistää hyvää hallintoa laadukkaan pörssisäännöin, määräyksiin ja listausedellytyksin. Aiheesta on raportissa uusi suositus. Raportin mukaan pörssien toimintamallit ja -tavat sekä yhtiömuodot ovat muuttuneet paljon aiemmassa, minkä vuoksi on paikallaan tarkastella uudelleen sääntöjen ja määräysten asettamista pakotteiden sekä hyvän hallinnon edistämiseksi.

Omistajien oikeudet ja tasavertainen kohtelu

Hyvän hallinnon tulee turvata ja helpottaa osakkeenomistajan oikeuksien toteuttamista ja taata tasavertainen kohtelu kaikille osakkeenomistajille – myös vähemmistöomistajille ja ulkomaisille omistajille. Jokaisella omistajalla tulee olla oikeus kohtuullisin kustannuksin ja ilman kohtuutonta viivettä hakea korjausta hallinto- ja oikeus-teitse, mikäli hänen oikeuksiaan on loukattu.

Uutta OECD:n hyvän hallinnon periaatteissa on esimerkiksi helpon ja edullisen yhtiökokousosallistumisen ja äänestämisen turvaaminen, IT-käytäntöjen edistäminen yhtiökokousmenettelyissä, ulkomaalaisten äänestämiskäytäntöjen helpottaminen, eri osakesarjojen äänioikeuksien selkeä etukäteinen julkistaminen sekä sisäpiiritransaktioiden tunnistamis- ja hyväksymismenettelyt. Periaatteissa korostetaan myös hallituksen, ylimmän johdon sekä joissakin tapauksissa enemmistöosakkaiden velvollisuutta kertoa hallitukselle omista olennaisista jäävyksistään yhtiön tai sen liiketoimien suhteen sekä velvollisuutta myös jäävätä itsensä näistä asioista päätettäessä.

Institutionaalisten sijoittajien ja analyttikkojen rooli

Sijoitusketjun tehtävänä on tuottaa analyysijä ja antaa neuvoja sijoittajille. Periaatteissa korostetaan analyttikkojen, välittäjien, reittiajien, neuvonantajien² ja muiden tahojen intressiris-

tiriitojen julkistamista ja minimointia. Kaikkien näiden tahojen tehtävänä on OECD:n raportin mukaan toimia tavalla, joka edistää hyvää hallintomenettelyä. Vahva painotus on institutionaalisissa sijoittajissa. Sisäpiirikaupankäynnin ja markkina-/kurssimanipulaation estämisen todetaan riippuvan aktiivisesta toimeenpanosta.

Uudet periaatteet koskevat yhtiön kotimaan rajat ylittäviä rinnakkaislistauksia. Rajat ylittävissä listauksissa tulee selkeästi julkaista noudatettavat hyvää hallintomenettelyä koskevat lait ja määräykset sekä tuoda esille pääsialliset erot ulkomaan käytäntöön verrattuna. Rinnakkaislistauksessa arvopaperimarkkinan tulee olla selkeä ja avoin tiedottaen niistä kriteereistä ja menettelytavoista, joilla tunnistetaan ensisijaisen listauksen listausedellytykset sekä mahdolliset poikkeukset paikalliseen käytäntöön nähden.

Tehokkaan hyvän hallinnon periaate edellyttää arvopaperimarkkinoilta myös, että omistajat löytävät helposti ja tehokkaasti oikeaa hintatietoa julkaistuna arvioidakseen ja seurataksaan sijoitustaan.

Omaaloitteisuus tietojen julkaisemisessa

Uutta periaatteissa on, että muun kuin taloudellisen tiedon julkistamisen osalta raportissa tunnistetaan trendit, joissa yhtiöt omasta aloitteestaan kertovat toiminnastaan enemmän kuin hyvän hallinnon periaatteet tai laki velvoittaa. Raportissa mainitaan myös eri maissa voimassa olevista määräyksistä, joissa erityisesti suuria yhtiöitä veloitetaan kerrotmaan enemmän tietyistä asioista.

Hallituksen velvollisuudet

Uutta painotusta on erityisesti hallituksen roolissa suhteessa riskienhallintaan, verosuunnitteluun ja sisäiseen tarkastukseen. Uusi periaate kehottaa myös hallitusta säännöllisesti arvioimaan toimintaansa ja kokoonpanoan kykyjen ja taustan suhteen sekä harkitsemaan palkitsemis-, tarkastus-

ja riskienhallintavaliokuntien perustamista. Trendinä monissa maissa on kehottaa yhtiöitä järjestämään koulutusta hallituksilleen.

Sisäinen tarkastus keskeisessä roolissa

Sisäisen tarkastuksen osalta OECD:n raportti korostaa aiempaa voimakkaammin sisäisen tarkastuksen olemassaoloa toteamalla Hallituksen velvollisuus-kohdassa kahteen otteeseen tiettyjen asioiden olevan usein tai yleensä nimenomaan suoraan hallitukselle raportoivan sisäisen tarkastuksen tehtävänä.

Näitä erityisiä asioita ovat:

- hallituksen valvontavastuu talousraportoinnin ja varojen käytön sisäisestä kontrollijärjestelmästä sekä väärinkäytösten ehkäisystä mahdollisissa johdon, hallituksen jäsenten ja osakkeenomistajien intressiristi-tilanteissa³
- hallituksen velvollisuus huolehtia tehokkaasta riskienhallinnan valvonnasta ja luotettavasta raportointijärjestelmästä, joka edellyttää selkeää vastuunjakoja läpi organisaation.

Sisäisen tarkastuksen raportointi voi tapahtua tarkastusvaliokunnalle, mutta hallituksella tulee silti olla lopullinen vastuu niin talousraportoinnin kuin riskienhallinnan valvonnastakin. □

- ¹ sana "board", hallitus, tarkoittaa raportissa kaikkia erilaisia "hallituksia" riippuen hallintorakenteesta eli mikäli yhtiössä toimii sekä hallintoneuvosto (supervisory board) että hallitus (management board), tarkoitetaan raportissa hallintoneuvostoa.
- ² erityisesti ns proxy advisors
- ³ lähipiirikaupat, related party transactions

KTM Ilona Halla CIA, CRMA, CCSA, on toiminut Tekesin tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana. Hänellä on monipuolinen ja pitkä kokemus governanssen ja tarkastuksen parista.

– Tilinpäätösmalli-kirjat uudistetaan ensisyksynä. Online-tilinpäätösmaallien tilaajat saavat jo aikaisemmin uudistetut sisällöt käyttöönsä, julkaisupäällikkö Minttu Sallinen sanoo.

ONLINE-TILINPÄÄTÖSMALLIT ST-AKATEMIAN PALVELUPORTAALIN YTIMESSÄ

Tilinpäätäjän työkalupakki laajeni online-tilinpäätösmaallein, jotka muodostavat uuden ST-Akatemian online -portaalin ytimen. Portaalin käyttäjät pääsevät hyödyntämään entistä tiiviimmässä syklissä julkaistuja ammatillisia sisältöjä, joissa on huomioitu nopeastikin muuttuvan lainsäädännön vaatimukset.

TEKSTI / TARJA SVIILI KUVAT / AKI RASK

Taloushallinnossa eletään jälleen vuoden kiireisintä aikaa, kun tilinpäätösten dead linet lähestyvät. Hektisen tilinpäätösseisongin kynnyksellä digivaihteen päälle laittanut ST-Akatemia Oy avasi syksyllä 2015 uuden stakatemia.fi -portaalin, jossa mm. tilinpäätäjien vakiovarustukseen lukeutuvat tilinpäätösmaallien painetut versiot saivat rinnalleen vuoden vaihteessa päivitetyt online-tilinpäätösmaallit.

Sujuvaa täsmätiedon hakua
Julkaisupäällikkö Minttu Sallinen pitää erilaisilla päätelaitteilla toimivan ST-Akatemian online -portaalin vahvuutena kattavia ja laajoja hakuominaisuuksia.

– Hakutoimintojen ansiosta online-julkaisujen tilaaja saa ruudulleen aiempaa nopeammin ja täsmällisemmin ha-

kemansa tiedot päästen hyödyntämään niitä muistiinpano-, kopiointi- ja tulostustoiminnoin. Omia muistiinpanoja voi nopeasti tarkastaa älypuhelimesta esimerkiksi kokouksessa ollessa. Pitämpikestoiseen lukemiseen suosittelemme kuitenkin hieman suurempaa näyttöä – iPadia tai läppäriä.

Ja se toinen valtti Sallisen mukaan on reaaliaikaisuus.

– Taloushallinnon säädöskentän eläessä jatkuvasti pystymme painettua kirjaa vikkellämmiin ja ketterämmiin reagoimaan äkillisiin muutoksiin. Ajanhermolla olevat tuoreet ammatilliset sisällöt ovat portaalimme käyttäjien hyödynnettävissä entistä nopeammin.

Sujuvan asioinnin ja vaivattoman käyttökokemuksen varmistamiseksi portaaliin kirjautuneille tarjotaan henkilökohtaista käyttötukea. Minttu Sallinen kannustaa rohkeasti ottamaan yh-

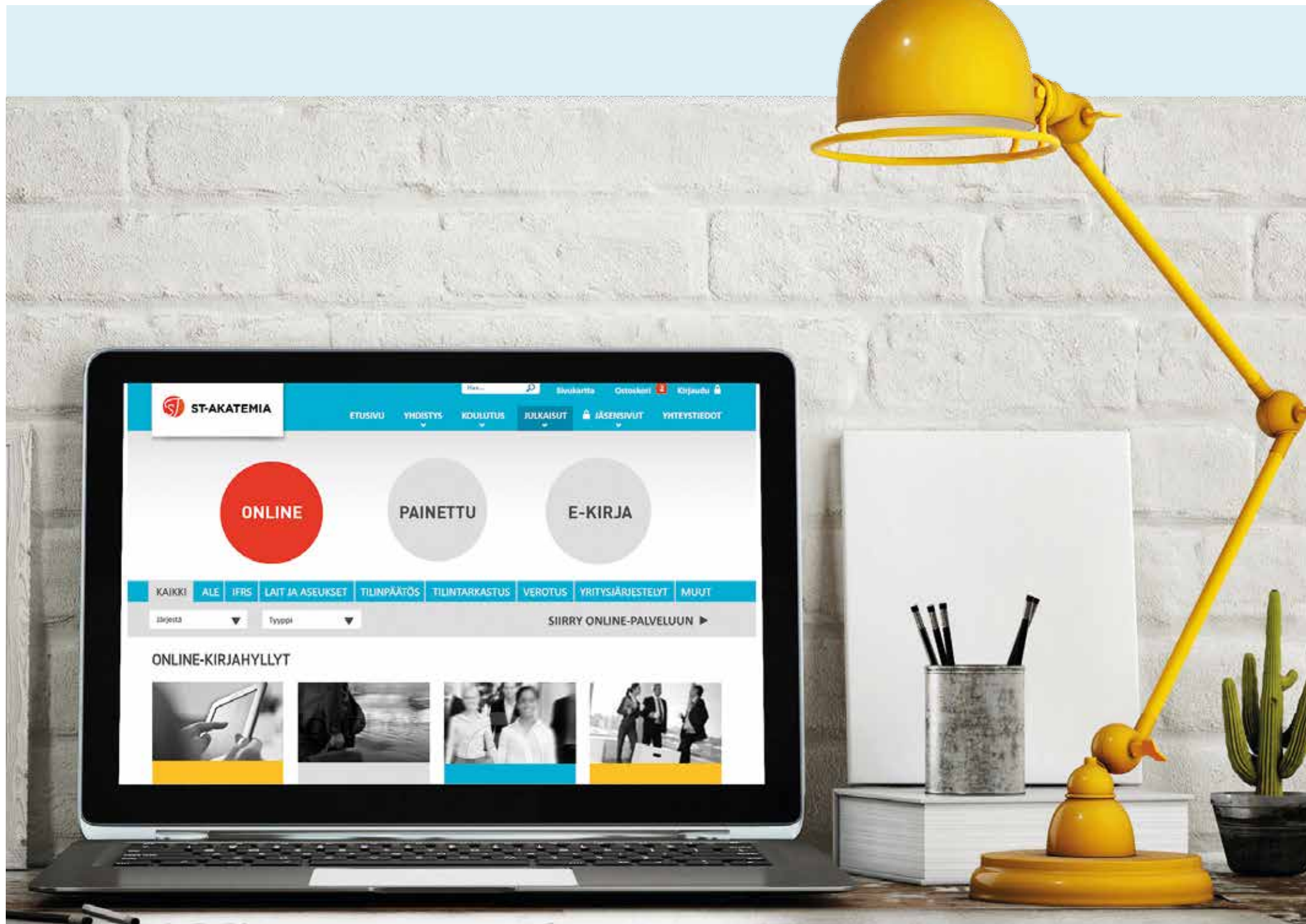
teyttä, jotta jokainen portaaliin kirjautunut saisi maksimaalisen hyödyn irti tilaamistaan online-julkaisuista.

Kirjanpitolain muutoksia päivitetään jo online-malleihin

Lainsäädäntörintamalla viime vuosi oli vilkas ja eduskunta hyväksyi vuoden vaihteessa 1.1.2016 voimaan astuneet kirjanpitolain muutokset. Tilinpäätösmaalli-opaskirjoihin EU-direktiivien mukaisesti remontoitua pykälät ennättävät vasta vuoden kuluttua, mutta ST-Akatemian online -portaalissa online-tilinpäätösmaallien päivitykset ovat jo käynnissä.

Uuden lain mukaisiin tilinpäätöksiin siirrytään vuoden kuluttua, mutta online-tilinpäätösmaallien käyttäjät pääsevät jo hyvissä ajoin suunnittelemaan, miten esimerkiksi hyödyntää lain mahdollistamia helpotuksia ensi vuoden tilinpäätöksissään.

– Kaikista online-malleista löytyy jatkossa päivitetyt tietolaatikat uudistuneen lain vaikutuksista tilinpäätöksen esittämistapaan ja rakenteeseen. Tietolaatikat päivitetään malleihin lukukohtaisesti, joten vanhan ja uudistuneen lainsäädännön erot avautuvat helposti, Sallinen toteaa.

Hänen mukaansa tilinpäätösmalli-kirjojen suurempi uudistus toteutetaan ensi syksynä. Online-julkaisujen

tilaajat ovat tietysti jonon kärjessä ja saavat uudistetun sisällön käyttöönsä jo aikaisemmin.

Tuotekehityksen voimavarana vakiintunut käyttäjäkunta

Tilintarkastajien ja laskentatoimen asiantuntijoiden yhteistyönä syntyvisä tilinpäätösmalleissa on vuosittain huomioitu käyttäjiltä saatu palaute ja kehittämistoiveet. Sallisen mukaan us-

kollinen ja vakiintunut käyttäjäkunta on ollut arvokas voimavara digipalvelujen asiakaslähtöisessä ja kohdennetussa kehitystyössä. Myös uudet kumppanit ovat tervetulleita.

– Juuri nyt haemme esimerkiksi uusia tilitoimistoja kumppaneiksi kehittämään ST-Akatemian online-portaalia. Kehittäjäkumppanimme voi olla iso tai pieni toimisto tai yksittäinen henkilö – erilaisia näkemyksiä tarvitaan asiakaslähtöi-

syyden varmistamiseksi jatkossakin, korostaa ST-Akatemian julkaisupäällikkö.

Räätälöidyt online-kirjahyllyt tilinpäätöksen laatijoille

Sallinen sanoo, että sähköisessä ympäristössä mahdollisuudet räätälöintiin ovat rajattomat, samoin palvelun laajentamiseen.

– Esimerkiksi moni Osakeyhtiön tilinpäätösmalli-kirjan vakiotilaaaja on

heti tuoreeltaan hankkinut opaskirjan rinnalle tilitoimistoille tai yritysten talousyksiköille kohderyhmälähtöisesti rakennetun online-kirjahyllyn, jonka ytimessä olevia tuttuja tilinpäätösmalleja täydentävät arvonalisäverotusta ja yritysjärjestelyjä käsittelevät lakikommentaarit. Lisäksi tilitoimistoilla on valittavanaan kaksi eri online-kirjahyllyä, kertoo Sallinen.

Tähtäimessä on myös ST-Akatemian monipuolisen tilinpäätöksiin liittyvän koulutustarjonnan vieminen palveluportaaliin.

– Nähdäksemme online-koulutukset olisivat odotettu lisä erityisesti pääkaupunkiseudun ulkopuolella toimiville tilitoimistoille ja muille tilinpäätösten parissa työskenteleville. Asiakkaamme ovat toivoneet esimerkiksi tilinpäätösaiheisia online-koulutuksia, joita olisi mahdollisuus seurata palveluportaaliin pätkä kerrallaan itselleen parhaiten sopivana ajankohtana.

Balanssi Online täydentää palvelukokonaisuuden

Ajantasaiset taloushallinnon online-julkaisut ovat saaneet äskettäin ST-Akatemian -portaaliin naapurikseen Balanssi Online -palvelun.

”
HAEMME NYT TILITOIMISTOKUMPPANEITA KEHITTÄMÄÄN ONLINE-PORTAALIA KANSSAMME.

– Balanssi-lehteä julkaiseva Kustannus Oy Tase-Balans on ST-Akatemian tavoin Suomen Tilintarkastajat ry:n konserniyhtiö ja lehden kustannustoiminnan 60-vuotisjuhlavuoden kunniaksi olikin luonteavaa, että arvostettu yritystalouden ammattilehti saatiin osaksi online-portaaliamme, Sallinen iloitsee.

Hän muistuttaa, että lehden vuosikeratilaajat saavat juhlavuoden erikoisetuna maksuttoman, vuoden 2016 kestävä lukuoikeuden Balanssi Onlineen.

– Palvelussa pääsee lukemaan, kopiomaan ja tulostamaan asiantuntija-artikkeleita jo ennen painetun lehden ilmestymistä. Tehokkaiden hakuominaisuuksien ansiosta aiemmin lehdessä julkaistuja artikkeleita ja sisältöjä voi hakea esimerkiksi kirjoittaja- tai teema-kohtaisesti. Lisäksi online-arkistosta löytyvät vuodesta 2003 alkaen ilmestyneet lehdet PDF-muotoisina. □

Luotettavaa kumppanuutta ja saumatonta yhteistyötä

- Visma Services Oy

- Taloushallinnon palvelut ja kokonaisratkaisut
- Palkanlaskenta- ja HR-palvelut
- Asiantuntijapalvelut kansainvälisille tytäryhtiöille Suomessa
- Controller- ja konsultointipalvelut
- Automatisoidut prosessit, sähköiset työkalut ja arkistot, jotka tehostavat ja helpottavat myös tilintarkastajien arkea